Plymouth Pa. 19 d. Rugsejo

Maloni musų laikraszczio skaitytojai, paėmę į ranką szį numerį, mato „Vienybės“ naują antgalvį, nuteptą musų tautieczio F. Žitkevyczios, su įvairiomis figuromis ir simboliszkais ženklais, kurie nevisiems yra suprantame ir aiszkus, todėl reikalingas yra paaiszkinimas.

Jau seniai dvigalvis arelys, geriaus smakas, savo ilgais nagais drasko musų tėvynę, ir, gerdamas neprisotintai musų gyvą kraują, smaugia mus ir dvasiszkai kaip įmanydamas; todėlgi mes, vieni nebegalėdami paneszti to medegiszko vargo, kiti nebeįstengdami iszturėti dvasios vergybos, traukiame į visas pasaulės dalis, ypacz Amerikoje, idant tenai, atsidvėsus pilna krutine liūsybe, darbūtis dėl savęs ir dėl savo tėvynės labo.

Bet kol mes Ameriką atsiekiame, reiki mums perplaukti didmarį, okeanu vadinamą.

Taigi ant vidurio „Vienybės“ antgalvio toli, toli matomi yra medžiai, bažnyczių boksztai ir kitų triobų stogai; toliaus prasideda vandů, ant kurio plaukia garlaiviai, vežantiejie mus į Ameriką, kame mus prijimą iszsiskėtęs arelys (ženklas Suvienytų Valstijų) po savo sparnais ir nedaleidžia daugiau mus persekioti dvigalviam maskoliszkam smakui. Czia mes esame visai liūsi kaip medegiszkai, taip ir dvasiszkai, tadgi galime kiek tinkant, neskriaudžiant kitų, trusti dėl savo ir tėvynės gerovės; bet, idant tą su pasisekimu daryti, reikia butinai vienos iszlygos, beje: vienybės, szviesybės bei mokslo ir karszto krutėjimo tarpe musų paczių; dėl kurios priežasties ant virszaus antgalvio keturi sparnůti aniůlai puczia triubas į visas keturias pasaulės puses, keldami lietuvius isz tautiszko snaudulio ir apsiblausimo, szaukia jůs, po visą svietą iszbarstytus, į vienybę, į vieną didelę kůpą bei „Susivienyjimą“. Penktas aniůlas, laiko pakeltoje rankoje fakelį bei žiburį, apszvieczia žemiau esanczias figuras ir įvairius kitus ženklus, rodydamas mums, kad tiktai tada tos visos figuros su ženklais tarp musų turės vietą, tai yra įsikunys ir apsireiksz musų darbůse, kada visi pradė sime dirbti iszvieno meilėje ir sutikime. Tada tarp musų prażydės poezija, mokslas, kurių muza*), deivė, sėdi po deszinei pusei, kairia ranka prilaiko knįgą, o deszinėje turi plunksną. Po kojų tos muzos trys mažį dailus pliki vaikeliai, jos aukliai, isz kurių, tarsi, kiekvienam ji įkvėpė bei davė prie užgimimo skyrų talentą, ką jie patvirtina savo darbavimůse, berods: vienam, kuris ant knįgos sėdi ir, pasidėjęs ant kelių, antrą knįgą, raszo ant jos plunksna, talentą rasztinįko ar poeto bei dainiaus; antram, pasilenkusiam ir su pirsztu rodancziam į knįgą, mokintojaus, prapesoriaus; trecziam, neszancziam glėbį knįgų, mokįto vyro. Po kitai pusei sėdi, pasirėmus kairia ranka ant lyros, muza arba deivė muzikos, dainavimo ir (?) teplionės (maliavonės). Tos muzos įpatybes bei privalumus iszreiszkia mažucziai pliki vaikai savo užsiėmimůse, beje: vienas dainůja, du grajija (vienas ant smuiko, kitas klernatą puczia), o ketvirtasis, pasistatęs ant staklelių, teplioja tulą paveikslą. Toliaus priesz kojas poezijos ir mokslo muzos, stovi įvairi moksliszki įrankiai, vartojami mokslavietėse, kaip antai: globosas, bei žemės paveiklas; teleskopas ar spektiva, butinai reikalinga padorga dėl astronomų [žvaigždinįkų] ir inžinierių; szale teleskopo guli žmogaus kiauszas, kaipo ženklas daktarystės mokslo. Vi duryje-gi, tarpe abiejų muzų ir vaikų, patalpinta yra vytis bei žirgas ir vaikas (ženklas musų tėvynės), už kurio užkaiszyti musų senoviszki ginklai ir szarvai, kaiptai: kardas, bardiszis, saidokas, vilyczių kurvis ir kiti dalykai. Ant virszaus žirgo ir vaiko stovi sparnus iszskėtęs arelys, rodydamas savo globą ant musų czion gyvenanczių, ženkliną, jog dėl įkunyjimo tų figurų musų tėvyniszkůse darbůse netik nekenks, bet gins nů prieszų to dalyko ir pagaliaus pats szelps.

Todėlgi, mieli tautiecziai, žiurėkime į „Vienybės“ antgalvį, supraskime jį, ir, darbůdamės pagal jį, stengkimės, idant tos visos figuros ir ženklai apsireiksztų musų darbůse ir įvyktų musų gyvenime, nės kol to viso neturėsime savo kalboje, savo tėvynėje, ką matome ant szito „Vienybės“ antgalvio negalėsime drąsiai sakyti, jog mes gyvůjame, jog mes esame tauta, kaip ir kitos!.....

*) Senovės graikonai, priesz Kristaus gim., tikėjo, kad yra ypatingos dievystės, muzomis vadinamas, kurios įkvėpdavo bei důdavo tuloms žmogystos galę buti poetu, dainuszkinįku, muziku; tokie žmonės vadinami yra geniuszais, aukliais ir numylitiniais (fovaritais) tų muzų arba deivių.

Isz Lietuvos.

— *Liudvinavas.* Maskolija mums ne mocziaka, kaip tuli nori ją vadįti; tik mųs budelis ar kankįtojas, o toki atsitikimai, apie kuriůs dabar praneszu, paczioj‘ pabaigoj‘ XIX amžiaus gali atsitikti tik Maskolijoj‘, toje „szventoj“ Maskolijoje, kurios simbolu gal buti jaib tik kartuvės ir pancziai.

Dieną 12 Rugpjuczio buvo net keturios kratos (revizijos). Krėtė Skardupiůse pas Žilinską (apie ką jau pirmiaus rasziau) ir Stebukliszkėse (Liudvinavo gm., Kalvarijos pav.) pas visus ukinįkus t kaimelio. Skardupiůs (Karklinių gm., Vilkaviszki pav.) atvažiavę žandarai vi sur landžiojo ir sznipinėjo, tik nieko nerado. Buvo jiems užskųsta, kad ten susivažiavo daug lietuvių, ir žandarai pradėjo teirautis apie tai, bet pasirodė, kad ten buvo tik keli giminaicziai p. Žilinsko.

Stebuliszkėse yra tik tryukinįkai ir pas visus paeiliu buvo krata. Ir czionais krėtė žandarai, pradėdami nů Krisz cziuno, galinio ukinįko to kaimelio, o paskui pas kitus dukinįku Matulaiczius. Pa Kriszcziuną ir pas vieną Matulaitį nieko nerado, bet pa antrąjį Matulaitį szį–tą užtiko Krėtikai, besznipinėdami visur, priėjo prie vienos szėputės sienoje, kur buvo ėsam lietuviszkų rasztų, ir pareika lavo raktelio. Iszsigand žmonės sakė, kad jie netu raktelio, kurį buk iszsivežę jų klierikas, Vaclavas, ir ka toje szėputėje nieko daugiau nėsą, tik klieriko daigta Neklausydami to, krėtikai s vo rakteliu atsirakino tąj szėputę ir rado ten visoki lietuviszkų laikraszczių ir tu but uždraustų užrubežini lenkiszkų knįgų. Paskui la ke tyrinėjimo viens isz sun Matulaiczio, jaunesnysis brol klieriko Vaclavo‘, prisipažin kad tai jo esą tie laikraszczi ir kad jis tik iszsigandęs nor jo visą bėdą nuverst ant sav brolio klieriko. Kům t pasibaigs — pamatysiu v liaus.

Visus tůs keturis ukinįkus *apskundė* žandarams Siruti neseniai numestas vaitas. Siru tis neseniai tarnavo kariume nej‘ (vaiske) ir jam taip patik maskoliszkų apicierų žandini (smugiai), kad net pats p virto į pusmaskolį. O cz tůjaus gavo ir progą pasirod priesz svietą su savo mask liszkumu: Liudvinavo val czius jį, kaipo mokantį ma

koliszkai keikti ir gerai „užpundavojusį, tůjaus po parėjimu isz kariumenės aprinko savo vaitu. Czia jis tůjaus, nusiszlůstęs panosę, pasijuto esąs „dideliu ponu“: vaitu, kuriam neprider lietuviszkai kalbėti, tik maskoliszkai, o da czia, lyg tyczia, ir patys maskoliai atsiuntė į kanceliariją paslaptą paliepimą kitaip nekalbėti, kaip tik maskoliszkai. Ir nů tada Sirutis pradėjo kanceliarijoj' tik maskoliszkai kalbėti, nors visi į jį atsiliepdavo tik lietuviszkai. Ant galo ukinįkai pasiskundė Kalvarijos pavieto virszinįkui, kad jie negalį, nemokėdami maskoliszkai, kanceliarijoj' su vaitu susikalbėt. Virszinįkas pasakė jiems, kad jie gali kanceliarijoj' ir lietuviszkai kalbėti, tik visokius praszymus reikia maskoliszkai raszyti. Czia vaitelis, kaip spriksą į nosį gavęs, turėjo lietuviszkai kalbėti, visų apjůkiamas.

Kad atsilygįt už „pundą“ laike rinkimo ant vaito, Sirutis pradėjo nuskusti vieną kitą žmogų, kas nepatiko Stebuliszkių Matulaicziui, kursai kaipo „pelnomocznįkas“ pradėjo prieszytis tam. Užpykęs už tai ant jo, Sirutis po trisyk' pagrecziui paėmė nů Stebuliszkių tůs paczius padotkus ir da ėmė jůktis priesz visus, kad ve jis kaip norįs, taip su jais daręs. Tada Matulaitis pradėjo jieszkoti, kas tai czia yra do per begaliniai mokescziai ir kaip tik dažinojo apie tůs mokesczius virszinįkas, tůjaus Sirutį atstatė nů vaitystos, o į jo vietą tapo iszrinktas Stebuliszkių Kriszcziunas.

Įszirdo Sirutis ant Stebuliszkių tikrai maskoliszkai. Ir kaip czia nepykti: per vieną to sodžiaus ukinįką neteko vaitystos, kitas užėmė jo vietą, budamas aprinktu vaitu. Pasiryžo „nedovanoti“ ir „atlygįti“. Ir atlygino tikrai szėtoniszkai: apskundė Stebukliszkių ukinįkus, kad jie visi esą prieszingi valdžiai ir visi užlaiką lietuviszkus laikraszczius. Tos skundos ir buvo priežasczia kratų.

Labai blogai liudvinaviecziai padarytų, jeigu tokiam Sirucziui neiszlausztų nė vieno szonkaulio. Jei mes nepadyvijam tiems, kurie pasigavę vagį gerai jį paglosto, tai szimtą syk tiek nepadyvisime tiems, kurie pamokįtų tokį baisų piktadėją, kaip iszdavėjas savo tautos. Iszdůtojas savo tautos užsitarnauja ant pakorimo, bet mes neužsipulkim ant gyvasczio, tik taip gerai pamokįkim. Teisybė, toks atlyginimas szun-lieżuviams skundikams nepalengvįs apskųstųjų, bet nors skundikai bijosis kitą sykį skųsti. Ir isztikro, nebut nė vieno skundiko, jei kožnas žinotų, kad už apskundimą reikės pagulėt patale nors kelis sąnvaitės. Bet tům tarpu mes visiems skundikams dovanojam, ir jie augte auga tarp mųs. Vienas ukinįkas nů Szunskų, didis bylinįkas, atvykęs į Senapilę dėl bylų, raižėsi karczemoj', pilnoj' visokių žmonių, kad apskųsęs tulus lietuvius už prilaikymą lietuviszkų laikraszczių.... Pakol dą neapskundė, užtylėsiu jo vardą.

Pataszinėj' (Kvietiszkio gm., Senapilės pav.) pas ukinįką Ramanaucką taip-gi neseniai buvo krata. Nieko nerado. Taipgi buvo *skųsta*, bet skundiko asz nežinau, o butų labai gerai turėti suraszą visų tų iszgamų.

Dzukijoj' buvo su kunįgų K. toks atsitikimas, kurs gali kiba tik vienoj' Maskolijoj' atsitikti. Važiavo tas kunįkas jau vakarį ir szovė isz revolverio. Tům tarpu buta netoli žemskių, kurie ir prisikabino prie jo, buk jis į jůs szovęs. Nusivarė į valscziaus kanceliariją, o paskui padarė pas jį namieje kratą, bet rasti nieko nerado. Ir kunįgas K. taipgi nerado.... kelių szimtų rublių savo kiszeniuje, kada jį zemskiai perkratė. Pamatysim, kům tas nusibaigs.

Visą pereitą nedėlią diena į dieną lyja. Lietus užeina bureliais, kurie pereina su didesnėms' mažesnėms' viesuloms, kurios daug blėdies padarė: apdraskė daug stogų, sugriovė kelias triobas, malunų sparnus nulaužė ir t. t. Da beveik visos aviżos laukůse arba nekirstos mirksta, arba staczias vėjas kula. Kiti javai visi namiej', tik lietus kaip keno dalį nesuvežtų kvieczių užklupo.

Javų branda buk pusėtina, tik turgaus visai nėra. Dabar ir turgus pradeda truputį pakilt. Sėmenys (linų sėklos) szįmet gerai giliůja: dabar moka po pusketvirto rubliaus už puskartį.

Nepaisant ant persekiojimų ir kratų, skaitlius skaitanczių lietuviszkus laikraszczius reginai didinasi, nės beveik visi lietuviszki laikraszcziai už pirmą pusmetį yra iszsemti, bent nekurie jų numeriai. Vis tai geras ženklas.

J. Vėžys.

— *Jelgava*, 27 d. Rugpjuczio. Nedėldienį vienas isz *Jelguvos* gimnazijos III kliasos mokintinis Paulauskis, ant treczių metų toje kliasoje paliktas ir isz gimnazijos iszvarytas, o nů tėvų, kurie Jelgavoje gyvena, gėdintas ir bartas, paėmęs revolverį už Zorgenfrei, netoli nů Jelgavos, beržyne nusiszovė. Furmonas, radęs pusgyvį, į Jelgavą atsivežė, kur, penkias adynas pagyvenęs, pasimirė. Aną su misziomis palaidojo, nės priesz smertį gailestį rodė.

Cholera Lenkijoje ir Belostoke, Gardino gub., vieszpatauti pradėjo.

Sedosų par., Aukmergės pavieto, dar diktoki karaliszki miszkai atsiranda ir per tai aname kraszte yra daugybė žvėrių, o taipojau vilkų, ant kurių kožnąmet ablavas dirba. Penionių miszkas turi 7009½ desentinų, o Olotos (Holta) 2033 desentinų žemės po miszku. Pirma tie miszkai grovo Plioterio buvo; per lenkmetį tapo konfiskavoti. Czia ir per vasarą vilkai galvijus ir arklius pjauna. Pirm ablavos, idant sužinoti kuriame kraszte girios jie yra, mediniai saulei nusileidus, per rankų pirsztus pradeda lyg vilkai staugti. Sziokiu budu ant rytojaus gali sužinoti, kuriame „gusztе“ (kneja) vilkai atsiranda, isz katros pusės turi eiti „zapuda“ (tai yra žmonės, kurie žvėrius su pagaliais, votagais, birbiniomis varo), o kur mediniai turi stovėti. Dabar ant paskutinės ablavos susirinko 100–150 žmonių dėl zapudos. Medinczіai užmuszė 4 vilkus (1 vilką ir 3 vilkszes). Dabar Svedosų ir Szimonių parapijoje gyventojai džiaugias, kad gyvulių neprieteliai pamažinti tapo.

Dabar neseniai kunįgaikszstis Oginskis, *Petropilyje* budamas, augsztesnės valdžios praszė, idant daleistų atspaudinti knįgelę apie cholerą lotiniszkomis literomis. Bet nežinia, kas toliaus atsitiko, nės kunįgaikszstis, tą reikalą kitiem palikęs, isz Petropilies turėjo prasitraukti.

Kaunatave, Szaulių pav., ponas Katolikas, savo dvarą kitąsyk pardůdamas, szmotelį žemės dėl vietinės bažnyczios priskyrė. Bet dabar szviežius pirkėjas burliokas, gerai žinodamas, kad pagal maskoliszką įsakymą toki dovena negali buti pripažinta, tą lauką iszverže nů bažnyczios, o szį pavasarį žirnius užsėjo. Kada tą dėl bažnyczios skriaudą parapijonai patėmijo, žirnius tůs

suarė ir užimtą pievą nupjovė ir szieną į klebonijos daržinę suvežė. Burliokas T. padavė provą ant sudo, o sudai czia ant to yra, idant maskolių provos butų iszgrajitos. Taigi sudebnas pristovas atvažiavęs, liepė szieną atgal ponui burliokui T. į dvarą kaipo restitucija*) suvežti. Žmonės vienok nepaklausė, dėlko sudebnas pristovas protokolą padirbo.

Ponas Oskarevskis „Vilensko Vestniko“ korespondentas melagingai tvirtina, kad buk lietuviai dvaro žemę užėmę, o tai vis todėl, kad maskolių nekenczią. Žinoma, kur yra syla, ten ir teisybė! Gal prie maskolių ir Kaunotavo, Kražių bažnyczios prigulėjo, kad jas liepė lyg pamato iszgriauti.

„Vilen. Vest.“ raszo, kad gudai Disnos pavieto, Vilniaus gubernijos, yra kvaili, nės niekados kopustų rasodos nesėja, nės to neiszmano. Sako, kad Disnos mieste mieszczioniai per tai užsijema rasodos sėjimu ir pardavimu, už kurią gudai labai brangiai moka. Paskui į rasodos vietą burokus svadina. Rasoda vienok yra prasta, nės seklos nemaino, kaip sako, nů svieto sutverimo. Ne tiktai kad už rasoda gudai turi pinigus mokėti, bet ir besivalkiodami dėl pirkimo daugel laiko terioja.

Taigi galime matyti, kad ne tiktai tame dalyke, bet ir kitůse lietuviai savo gudrumu anůs pareina.

— *Miarůse*, Disnos paviete, Vilniaus gub., 14 d. Liepos baisus ledai, didumo miszkinių obůlių, nukrito; kurie per 10–15 minuczių krisdami dėl 15–20 kaimų ir tiek pat viensėdžių ir dvarų didelę blėdį padarė — vienur, kaipo tai 5 kaimůme, 2 dvarůse ir 8 polvarkůse suvisum viską iszmuszė, tiktai sziaudus paliko; kitur isz dalies. Nů vėjo pusės visus langus iszdaužė. Paskui didelis lietus tůs visus sumusztus javus su žemėmis sumaiszė. (Vil. Vest.).

Ant IX arkeoliogiszko susivažiavimo *Vilniuje* 19 d. Rugpjuczio, žinomas mums, mokįtas lietuviszkůse dalykůse vyras, p. Meržinskis apie lietuviszkus senoviszkus kunigus „Krivius“ kalbėjo — Paskui A. A. Koczubinskis perskaitė referatą: „Lietuviszkoji kalba ir musų senobinė“. Nurodė ant pakilumo lietuviszkos kalbos, kaipo senoviszkos ariszkos kalbos užlaikytojos, ir kad pamatinis lietuviszkas kalbos mokslas yra dėl maskolių neiszvengtinas; kad reiki naudotis maskoliams pokl dar laikas neperėjo. (Tai yra pakol toji kalba dar valdžios isz pamato neiszgriauta). Referantas Kaczubinskis paskui kalbėjo apie senumą liet. žodžių „druska“ ir davė savo nůmonę, kad *druskos* vardas nů miesto, Truso, Druso, (Elbino), Prusůse, paėjo; taip kaip „bronzo“ vardas nů italiszko miesto Brindisi, o berkanczius (voga) nů Szvediszko miesto Birki. Bet musų mokintas kalbinįkas profesorius Jonas Jablonskas nurodė klaidumą to iszvedimo, prilygindamas latviszką žodį *druską*, kurs trupinį ženklina.

Lenkijoje yra kurpių gimine, kuri paeina isz susimaiszymo senovės lietuviszkos gimines jatviagų, lenkų ir gudų, per tai czia nekurie lietuviszki žodžiai atsiranda. Todėl klaidžiai p. J. Karlaviczia, ten pat „Wisłoje“ (1892) kurpių pravardę „Kiepura“ iszveda isz lenkiszko žodžio *kiep* (mulkis), o ne isz lietuviszko *kepurė* (cziapka).

Apie Sumiliszkius, Trakų pav., ledai vėl baisiai iszkadas padarė, nės ant 130,216 rublių iszmuszė javų ant 2,315 desentinų žemės.

— *Kaunas*. Kauno gubernijoje per Gegužį mėnesį buvo 43 gaisrai, kurie padarė blėdies ant 70,144 rublių.

Direktorius Kauno gimnazijos ir jos profesoriai taip baisiai su savo maskolyste ir pravoslavija vaikus į visas puses iszblaszkė, kad dabar per gazietas szaukia, kad pustuszczioje gimnazijoje! yra pilnai vakacijos ir kam reikia, gali pributi. Jau ir ėjimo į cerkvę, kaip girdėjau, nů katalikų ne reikalauja.

— *Ovanta*, Aukmergės pav., paskutiniůse metůse labai pakilo, atsirado kromai, turgai. Vis daugiau ir daugiau namų pristato. Bažnyczia 1550 mete ant augszto kalno pastatyta.

Maskoliai datyrę, kad nebegali Lietuvoje maskoliszkos kolonizacijos įvesti, per „fanatizmą ten gyvenanczių tikrų žemaiczių“ (ot fanatizma proživajuszczich tam korennich žmudinov) nės isz 7,000 atsiunstų burliokų, tiktai dabar nedaugiau, kaip 500 pasiliko. Ketina iszrasti budą dėl panaikinimo lietuvių, o iszkėlimo maskoliszko gaivalo. (Novoje Vremia).

Nors cholera jau netoli Lietuvos yra, bet jos pas mumis negirdėti.

11 d. Rugpjuczio Vilniuje baisus debesis su griaustiniu užėjo; kuri Vilnių užpylė ir po sklepus 18 gyvenanczių žmonių prigirdė.

— *Ramojei*, Vilniaus gub., Szvint. pav., czia per szienpiutį szįmet moterims mokėjo 20 kap. o vyrams po 30 kapeikų, per rugpjutį po 25 kap. — Szieno birka po 3 rublius. — Czia cigonai arklius vaginėja — Kalbinįkų valsczіuje perkunas du žmogu užmuszė, o Kamojų ažere paskendo bernas arklius beplugdydamas. Turėjo 22 metus. (V. V.)

— *Biržų* valsczіuje, Panevėžio pav., ant laukų kaimų: Tamosziunai, Kapiniai, Pogeliszkiai, Pranciszkiai, ledai dideles bledis padarė, o Kaczonių ir Puczekalnių kaimůse dvi trobi nů perkumo užsidegė, bet ugnys užgesintos tapo. Tame laike nů perkuno du žmonės apkurto, o vieną moteriszkę su arkliu perkunas nutrenkė. (V. V.)

— *Vilniuje* maskolių užmanyta uždėti mokįtą draugystę dėl istoriszko ir arkeologiszko Lietuvos ir Gudijos iszтyrimo. (V. V.)

„Vil. Vest.“ N 162,1893 m. autorius artikulo apie Sziaur–Vakarinį krasztą, po kuriům supranta Lietuvą (be Suvalkų gub. ir Prusų Lietuvos) turinczią platumo 107,000 ketvirtainių verstų ir Gudiją (Belorus) turinczią 201,000 ketvirtainių verstų. Lietuvoje pagal autoriaus iszrokavimo gyvena ant ketvirtainios verstos*) 30–35 žmonės, o Gudijoje 20–25 žmonės. F. F.

Taigi czia dabar nesunku butų iszrokůti kiek toje Lietuvos dalyje gyventojų atsiranda.

— *Panevėžyje*, 2 d. Liepos trys jaunos panelės 17—21 metų ažere paskendo. Buvo tai vis turtingų tėvų dukters ir mokįtos: Viena net su lietuviszku vardu Gražina Ovsianaitė, Marija Szantiraitė ir Juzefa Daugelaitė. Bažnyczioje buvo greta trys grabai pastatyti ir visi aplinkiniai ponai ant szermenų. — 4 Liep. Panevėžyje nusiszovė jau treczias uredninkas Petras Efimovas. (V. V.).

— *Szvintėnų* paviete V. g., baisiai daug ubagų priviso, kaip ir visoje Lietuvoje, kurie kartais czielais szimtais ant atpuskų susieina, turėdami savo arklius, parszus, bobas, ir t. t. Daugumas isz jų yra sveiki ir szį tą vaginėja — tai marszkinius nů tvoros nutrauk, tai nosinikę nů žemės pakel. (V. V.)

---

* restitucija renklina — sugranžinimą prisavinto daigto.

* Aplinkui keturios verstos.

8 d. Liepos Telsziûse dar naują cerkvę arkerėjas pazventino. (Prib.).

Dabar *Aleksotoje*, po Kaunu, yra daktaras Delinikaitis, Ruris gydo moterų, vaikų ir vidurių ligas.

— *Povirkszrupių* kaimoje, Eirogalos valszcziuje, Kauno paviete, jaunas berniukas su 18 metų moteriszkė susimylėjo ir todėl su jos motyna, visi trys, prie nunûdijimo jos vyrą prisidėjo. Paskui tas berniukas Keidainių kalinyje peiliu nusidurti norėjo, bet tas nenusidavė.

Resiainiûse Jasinskaitės brolį nekaltu atrado. Sako kad anoji pati nusinûdijusi.

23 d. Rupjuczio *Kaune* karės apskriczio sudas po Glinskio papulkauniko pirmsėdyste sudyjo 10 parubežinės sargybos kareivių, abkaltintų tame, kad ukiniko Balcziuno pavogė laszinių už 24 rublius; už kuriûs Balcziunui 107 rublius užmokėjo. Nors apvogtasis sude to nepajieszkojo ir nors apkaltinti du advokatu, ir vieną karės apginėjį turėjo, vienok apskriczio sudas prisudyjo visiems atsėdėti nû 1 iki 4 mėnesių kalinyje. Prova buvo vesta Kauno karės kliube.

— Isz *Panevežio* raszo, kad naktį 28 d. Rugpj. nežinia kur pražuvo isz miesto agentas Panevežio kredito draugystės Jobkelis Segalis. Szitame banke yra Segalio vekselis ant 1,700 rublių. Ans nei jokio turto neturi. Ir kitos bankos kantoras policijai užjovyjo, kad pirm Segalio pabėgimo pagal vekselių gavo ant 4,000 rublių. Policija dabar tą agentą iszjieszkinėja. (Vil. Vest.). Vargu vienok galės rasti, nės ans, regis, į užrubežį pabėgo.

44.

(*Isz Laiszko*)

— „Pas mus žmones jau ir pradeda baugyti kolera, nės jau ir mųs diecezijoj' atsirado vietose, kaip Lomžoj', Mazowiecke, Mažame Plocke, Cziževe ir kitur. Mus lyg sziol, pernai ir szįmet, da Dievas saugojo nû tos viesznios, bet laukiam, vargei isztruksim, už dienos už kitos jau ji ir pas mus, turbut, pasirodįs.

— Vyskupo Seinų diecezijoje da nėra paskirto, per tai, kad susitaikiti nebegali — lietuviniįkai nori lietuviniko, lenkai lenko, o maskoliai nė vieno nė kito nenori; jie laukia, kad kas atsirastų ir dûtos savę papirkti, o darytų viską vyskupėdamas rando dvasioje „vpravitelstvennom duchie".

raszo Smilgius.

— *Isz Vilniaus.* Atvažiavau isz Vilniaus į Rigą ant kelių dienų, ir tûjaus grįsziu į Petropilį. Vilniuje apie Lietuvių-Latvių senobinius dalykus sznekėjo p. prof. Merżynskis isz Warszavos apie Krivę-Krivaitę; Koczubinskis apie lietuviszką kalbą, ir jos svarbumą dėl tautiszkos orkeologijos; Wissendorfas apie Waringus ir Rusų paėjimą isz Žemaitijos ir Lietuvos (Rusų kieme, Rusne). Becenbergeris apie resultatą der praechistorische Forschung in Ostpreussen (prieszistoriszkas intyrinėjimas Ritiniûse Prusûse), kur darodyta yra, kad Prusų lietuvių tautoj' gyveno lietuvniįkai arba kokia kita lietuviszka gentė 7,000 metų atgal ir, kad žodžiai Jura apie Tilžę ir krantas paliko nû to laiko, kad czia atėjo pirmiejie gyventojai. Toliaus jis sako, kad Jatviagų gentė neiszmirusi, bet iki sziol gyvena visose tose vietose Vilniaus, Gardeno ir Suvalkų rėdybose, kur iszstaria ant pabaigos žodžių *a* (muna) e vietoj' *o* ir *ė* Lietuvo-Žemaiczių kraszte. Taip vadinama Pietunių-lietuvių kalba Prusûse yra ne koki kita, kaip Jatviagų, arba Dajnovaiczių, Sadauniczių tarmė.

N.

Isz Kitur.

— *Suvienytos Valstijos.*

— *Chicago*, 12 d. Rugsėjo. Dvideszimts ginklûtų su lyczynomis apsidengusių plėszikų žmogžudžių pamatę ateinantį eksprestrukį parodė priesz jį raudoną ugnį, kaipo paojaus ženklą, ką regėdamas konduktorius, sulaikė treiną; tûm tarpu užpûlė žmogžudžiai ant trukio, perszovė konduktorių ir su dinamitu pradėjo plėszyti vagoną, kuriame nujautė daug pinįgų esą. Ką iszgirdę pasažieriai, kurių tik keletas desėtkų buvo, smertinai nusigando ir plėszikams davė visą valę, dėlko gal ir paskutinė nieko jiems pikto nedarydami, suplėszę vagoną, iszėmė pinįgus, apie 250,000 dol., ir nubėgo savo keliu.

— Chicago, 17 Rugsėjo. Nû Mojaus mėnesio iki dabar atlankė visasvietinę parodą suvirszum 12,500,000 žmonių isz visų pasaulės kampų.

New Yorko Staats Zeitungoje raszo, kad szįmet, isz prieżasties sausos ir sziltos vasaros, randąs Lietuvoje gyvaczių daugybė, kurias lietuviai gaudą gyvas sekancziu budu: prie įskeltos lazdos pririszą lupotą ir, atradę kame gyvatę, tol doviją ir erziną ją, kol aną savo kandimais neiszlieja nûdų į lupatą; paskui paimą ją su įskelta lazda ir dedą it deszrą į storą audeklo terbą; taip, prižuvavę keletą, pardavinėją Lietuvos sodiecziams po pusę rubliaus sztuką ir brangiau. Sodiecziai kepą jas ant petelnių iki į anglį nepavirstą. Pelenus gyvaczių vartoją kaipo didžiausį vaistą nû visokių ligų žmogiszkų ir gyvuliszkų. Užmusztos gyvatės pelenai nieko neveikią ligoje. Arba gyva gyvatę apipylią spirtu, kurį paskui vartoja kaipo vaistą.

Didžiausis vaistas isz gyvaczių esąs nû Birželio mėnesio iki pabaigai Liepos. Tas lietuvių vartojimas gyvaczių už vaistą paeinąs nû jų senobinių prietarų, kaipo ir užkurimas ugnies audros laike; per ką jie dumoją apsiginsint nû blėdies.

Kilstanczius dumus, jie mato kaipo auka, kurie nû szvento židinio dangun žengią.

— Philadelphijos 6 Rugs. Rado tulas atvokatas dyvną testamentą. Petras A., neturėdamas vaikų ir, gailėdamas, kad, jam mirus, jo manta nepapultų giminėms arba sziaipjau žmonėms, užraszė ją visogaliui Dievui ir Jo sunui Jėzui Kristui. Mirus P. isztiesų nieks nedrįso prisisavinti jo gruntą, nės Dievui buvo užraszyta. Tacziaus priėjus taksai mokėti už tą gruntą — Dievas buvo per auksztai, negalima buvo Jo prie to prispirti, tadgi vyriausybė turėjo apszaukti Dievo Manta ant licitacijos, ant kurios ir nupirko ją vienas isz artymesnių mirusio giminaiczių.

(Rarszo Illinois'e Staats — Zeitunga). Dievo tarnas, kokiu jis turi buti ir, žodis Iszganytojaus: „Kas turi du usivilkimu, tegu dûda tam, kas neturi nei vieno", netikt yra skelbiamas, bet ir, kas yra svarbiausiai, pildomas; tą parodė tėvas Schnell, kunįgas Terre'je Haute, Ind.

Jis sakė nedėldienį (3 Rug.) pamokslą, pradėta nû virsziaus minėtų žodžių, prikalbinėjo žmones prie mielaszirdystės, paszelpos vargą kentanczių ju žemėje.

Diena į dieną kalbėjo jis patyriau, kad ir musų parapijoje, isz prieżasties sunkių laikų, kuriûse mes gyvename,

vieszpatauja didelė stoka. Asz turių tuloje bankoje depozitą, surinkta per keletą metų, ir jimu apart to, kaip karės veteranas, mažą pensiją. Tie piniģai stovi dėl pagelbos stoką kentantiems; tadgi kas jų reikalauja, tegu ateina be baimės pas manę, o asz jį suszelpsiu, kiek galėsiu. Tie żodżiai paprasto kunigo, pilni tikros krikszczioniszkos artymo meilės ir dūsnumo, iszszaukė tarp klausytojų didelį dżiaugsmą, enthuziasmą, żmonės, ypacz parapijonai, nebesumano kaip tokį kunigą begūdoti ir gerbti — gatavi ant rankų po miestą neszioti!..

— New Orleans, 17 Rug. Buvo keturi broliai negrai lynczevoti (żmonių be sudo nużudyti); trys isz jų tiktai tūmi prasikalto, jog norėjo apginti nū užpūlosių lynczianųikų savo brolį, kuris dėl tulos priežasties smertinai nuszovė teisdarį V. Estopinalą. Tie keturi negrai broliai tapo užpulti vidurnaktį 25 iszdykusių ir įnirtusių żmonių, iszvesti už miesto ir, paeilei, po baisių jųjų kankinimų, visi pakarti.

— *Brazilija*, 17 Rugsėjo. Jau pirm geroko laiko braziliszka kariumenė ant vandenio [flottas] susibuntavojo priesz randą ir nū kelių dienų apgulę Rio de Reneiro's miestą, szaudo jį ir drasko isz kaniūlių [bombardirūja]; keletas punktų ant sausos ir vandens pakliuva jau į rankas rando prieszų; o maisztas darvis didinas; visa Brazilijos ciecorystė didei nerimsta, żiurėdama į muszius tarp savo brolių.

— Madrid'as, Ispanijoje, 15 Rugsėjo. Buvo didelis patvinis mieste Villakanas'e Toledos provincijoje; dalis miesto tapo sugriauta ir jau atrasta 60 prigėrusių żmonių.

— *London'as* 17 Rugsėjo. Tukstancziai anglekasyklių straikorių, gaudami paszelpą nū įvairių paszelpinių kliubų, darbinįkiszkų sąnarysczių ir sziaipjau darbinįkų geradėjų, varo tolesnę kovą su kapitalistais, locninįkais anglekasyklių, reikalaudami nū jų padidinimo mokesczio.

Praga, Austrijoje, 16 Rugs. Czekai daro didelis neramumas ir sumiszimus: vaikszczioja pulkais po miesto ulyczias, drasko nū krautuvių, magasinų vokiszkus skydus, nū randavų namų vokiszkus antraszus, ir pagaliaus patį dubultą arelį [Austrijos ciecorystės żenklus] plėszo nū pacztavų skrynelių, kantorų, kuriūs meta ant żemės ir mindo kojomis, reikalaudami nū vyriausybes automatijos, savvaldystės, taip kad vengrai turi, ir, kad Austrijos ciesorius butų sykiu Czekijos, Bogemijos, karaliumi.

Randas drausdamas maisztinįkus, suspendavojo 12-13 artikulą czekų żemės įstatymų, użginė dainūti ant ulyczių nacionaliszkas, tautiszkas, dainas, neszioti ir dėvėti tautiszkus żenklus, veliavas.

Uždraudė iszleisti nekuriūs patriotiszkus laikraszczius, kitus cenzurai padavė; uždarė daug kliubų ir sziaipjau patriotiszkų susirinkimų vietų, ir daugiau kaip szimtą maiszto vadovų jaunų apszviestų czekų aresztūta ir pasodįta kalinyje. Po visą miestą ir jo apygardėse policija ir kariumenė iszstatyta ir pasirengusi ant muszio.

Tacziaus visi tie vyriausybės stengimasi nuramdyti patriotiszką dvasią czekų nieko negiliūja: vis didesnius ir didesniūs plotus czekijos gyventojų apima meilėje, troszkimas savvaldystės, neprigulmės. Ką, gal, nepoilgam ir atjieszkos.

— Viena, 16 d. Rugsėjo. Pajutę czekų draugai, jog randas davė paliepimą vienam pėstinįkų pulkui traukti į Pragą, idant tenai malszinti czekus, susirinko apie 10,000 ir bandė sulaikyti kareivius; isz ko įvyko pesztynės tarp czekų prietelių policijos ir kariaunos. Daugumas sumiszimo vadovų tapo suaresztūti.

— *Vokietija*, 11 Rugsėjo. Vokiecziai dżiaugias, kad maskoliszki gvardijos apicieriai, kurie manevras daro arti Prusų rubežiaus, nuvyko į prusiszką miestą — Willenberg pas prusų apicierius, kurie jūs maloniai priėmė ir puikia pūtą padarė.

Tokį pat atsilankymą darys ir Prusų apicieriai pas maskoliszkus. Toks draugavimas maskolių su prusais prancuzams nepatiko, iszko vokiecziai, jūkdamiesi sako — prancuzai mislijo, kad jiems „meszkinas" priguli su kailiu ir plaukais.

— *Arabija* (Azijoje) 13 d. Rugsėjo.

Kiekvieną metą daugybė piligrimų magometiszko tikėjimo keliauja į miestą Mekką, idant tenai prie Magometo grabo ir kitų szventenybių pasimelsti. Taipgi ir szįmet kelevo 100,000 piligrimų į Mekką, kurie pirm neg ėjo į miestą, apsistojo prie szvento kalno, idant klausyti pamokslų. Tūm tarpu pradėjo taip baisiai siausti cholera, kad kalnas ir jo apygardos tapo nuklotos numirusių kunais lyg muszio vieta. Atsiuntė turkų vyriausybė 700 kareivių dėl pakasimo mirusiųjų, bet ir tų 500 bekavojant iszmirė.

Brangaus darbo atminimas.

Apie septynesdeszimtis metų atgal stumėsi karieta keliu tarp Anegnano ir Karpinetos. Kurioje kutojo dailus vaikutis, turėdamas żenklus ant skrūstų atsikėlimo neseniai isz ligos; su jūmi drauge sėdėjo jo auklėjas. Kaip tiktai jie atsidavė ant virszaus kalno, iszvydo ubagiszkai apsidengusį piemenuką, katras buvo visas apdengtas opomis ir karcziai dejavo isz didżio skaudėjimo. Tai nebuvo nūstebu, nės jo viena koja buvo labai sutinus, ir kraujas isz jos pludo palengva. Karietai prisiartinus, sustabdė arklius; jaunas vieszpatunas, iszpūlęs isz karietos, klausė piemenuko, idant jis jam pasakytų to sużeidimo priežastį.

Vaikas atsakė, jog per jį pervażiavo vežimas su pienu ir važnyczia nepamatęs bei neatbodamas ant to ką padarė nubrusdėjo sav.

„Visai negaliu paeiti, sakė jisai, labai man koją skauda".

Jaunikaitis pajudintas pasigailėjimu, skubiai spraudėsi erszkėtiniais takeliais prie upelio ir, prisėmęs kepuriukę vandens, styrino prie lūszojo; priėjęs prie jo pagirdė jį ir, numazgojęs jo sużeistą koją, apriszo ją muslino skepeta. Toliaus klausė jo „kur gyveni?" Piemenukas parodė jam aukształ ant szalies kalno mažą kaimelį. „Tu nenueisi ten be pagelbos! pridurė *mażas Samaritonas*, asz jimsiu tavę drauge į Karpinetą, kame tavo koją galima bus geriau apżiurėti". Lūszasis vaikas szypsojosi, regėdamas jo mielaszirdystę: paėmė jį drauge karieton. „Joakimai, suszuko auklėjas, ką tu nori daryti"? „Darau tą, ką kożnas krikszczionis turi daryti, nės argi galima palikti szitą sużeistą vaiką szale kelio?" „Beką pasakys tavo gimdytojai?" „Ką jie gal pasakyti daugiau neg tai, kad asz gerai padariau? argi tai yra nepaprastu dalyku suszelpti kentantį?" Auklėjas, persiliudijęs, użgavė savo studentui per petį ir va

žiavo toliaus. Kûmet parvažiavo namon, Joakimo motyna tiktai nusistebėjo isz to, jog sunus pargabeno jai apdriskusį ir apsileidusį svetį, bet iszklaususi, ir iszvydusi skaistybę sunaus veido dėl padarytos mielaszirdystės, ji nusiuntė sužeisto vaiko gimdytojams gydytoją dėl iszgydymo jo kojos. Joakimo veidas spindėjo isz džiaugsmo. „Ar ne padariau gerai motynėle“, atsiliepė jisai, „tu nebutum galėjęs geriau padaryti, mano kudikėli“; tûjaus prispaudė jį prie szirdies, ir džiaugsmo aszaros byrėjo isz jos akių.

Tas vaikas, kuris buvo taip lengvai pakrutintas artymo kentėjimais, yra sziądien Popiežiumi Leonu XIII, kuris dabar szviečzia nei spindenti žvaigždelė visûse gerų darbų atsiminimûse.

Perdėjo isz angliszko J. A.

Vargdieniai

Pasaka isz tikru atsitikimu penktos ir szesztos deszimties musu amžiaus.

Mykolo G.

(Tąsa.)

Liudnûse pavaldonystės gadynėse be ponų žinios ir raszto negalėjo žmonės vesti paczių, tekėti, į kitą vietą persikelti ir žodžiu sakant be pavelijimo savo valdytojų neturėjo laisvės nieko veikti, o noris sunkiaus žudomi negalėjo niekur pasitraukti ir pasislėpti. — Toksai gi buvis nemažai vargino valszczionius ir nepasakomai uždavė jiems kanczias. — Matydamas tą Zubrickis gailėjos savo brolių ir gelbėti anûs pasekancziu budu užsikėsėjo.

Reiki žinoti, kad Gabrys buvo didei sugabus nudavime svetimų rankraszczių, dėl to pradėjo žmonėms iszdavinėti visokius rasztus su paraszais, peczėtimis ponų ir įvairių urėdnikų; atnesztasgi rankrasztis ir parodyta iszspausta peczėtis buvo pakaktinais dalykais dėl mandagio nudavimo raszto ir padirbimo peczėties isz ypatingai sutaisyto molio, o ne vienas ponas pamatęs Zubrickio iszdûtą rasztą, atsiliepdavo: „rodos to raszto nerasziau, bet negaliu sakyti, kad tai nemano ranka. — Po szimtą velnių ar gyrtas buvau, ar ką?!

Zubrickis pasirupinęs visokio sztempeliavoto ir spaudįto popieriaus, paveizdos paraszų ir peczėczių, prigulinczių, ponams stąrszinoms karaliszkų valszczių, vaitams lenkiszkų gminų, policijos urėdinįkams, Kauniszkam bajoriszkam susirinkimui ir Varnių Konsistoriui, iszdavinėjo žmonėms rasztus ženatvei, pasus ant vienų, dvejų ir trijų metų, reikalingas važinėjimui po visą Maskoliją, rasztus liudijanczius apie atlikimą rekrutijos, rasztus leidžianczius Lenkijos gyventojams uždarbiauti Maskolijoje, Senato paliepimų iszraszus, pripažįstanczių bajorystę ir ant galo krikszto metrikus. — Isz pradžios Zubrickis raszė savo namûse, bet pradėjus žmonėms isz visų pusių plusti, dasižinojo apie tą vyresnybė, ir ėmė rasztinįką gaudyti, dėlto Zubrickis nesiliaudamas darbautis, pradėjo slapstytis vasarą po girias, o žiemą po jaujas ir tvartus aplinkiniu gyventojų, kurie savo raszėją valgydino ir nû policijos saugojo. — Gabrys vadino savę Žalgirės ponu, kalbėdamas, kad nei vienas isz aplinkinių ponų neturi taip daug mužikų, kaip jisai. — Tas nepaprastas žmogus apsivilkęs su nuplyszusia serměga, su krepsziu ant peczių, panaszus buvo ubagui, o ne garsingam rasztinįkui, todėl ir palicija suimti jo neįstengė. — Vieną kartą asesesorius su kliuczvaicziais, gaudydamas Zubrickį, jį patį sutiko, bet matydamas einantį varguźį, užklausė: „ar girdi, žmogeli, ar nematei Žalgirės pono?“ — Zubrickis gi žemai pasikloniojęs atsakė: „macziau, poneli, macziau, — ką tik tas szelmis į tą giraitę įlindo“. — Tą girdėdamas assesorius su savo gauja, įsigriovė į parodytą giraitę, o tû tarpu Zubrickis savo keliu nutraukė. — Rasztinįkas vesdamas tokį klaidingą gyvenimą, noris turėjo daug pažįstamų, bet nebuvo nei vieno žmogaus, kurs su jûmi vargus dalįtų, dėlto Gabrys priskyrė savo draugę, mergaitę vardu Agnieszka, kuri drauge su Zubrickiu vaikszcziojo, virė jam valgytı, skalbė drabužius ir tarnavo. — Žmogus priliktas yra draugystei, todėl reikalauja prietelių, su kuriais galėtų pasidalįti laime ir vargais, nės tada laimė yra meilingesne, o vargas lengviaus pakeliamas. Tarp upės Mitvos ir upelio Bebirvyczio buvo didelė giria, prigulinti Resiainių storostystei ir ponei Kaiserienei, ten užė nûamžiai medžiai atmenantiejie senovės Lietuvą ir vaidėsi stirnos, lusziai ir vilkai, kurių sostpyle buvo pelkė, vadinama Garszpelkis. Tose giriose praboutės eglės ir senoliai vûsiai, savo szakų pynėmis dengė nû saulės ir lietaus, dėl to czia įsigusztino Gabrys Zubrickis kuriam dailiai nukirsti kelmai buvo skûmėmis, o svarbiausioji jo rasztinyczia (kanceliarija) talpinosi esancziame viduryje girios degutpeczije, kurs, nudrėbtas isz molio, isz szonų ir virszaus apdengtas eglių lûbais, buvo vieta darbavimo Zubrickio, kuriam virszus peczius užstojo skûmę, o szaltam laike įszildytas, szildė rankas ir nedavė raszalams užszalti. — Apart tos rasztinyczios reikalingi popierai įvynioti buvo į eglės lûbą ir į iszdubusį vûsį įleisti. — Prisiveizėkime rasztinįko užsiėmimui: — Pucziama vėjo giria giedojo savo amžiną giesmę ir ramu buvo tam užkampyje, atitolintame nû svieto klastų ir apvylimu. — Prie augszciaus mineto degutpeczio sėdėjo ir raszė Zubrickis, vidutinio amžiaus žmogus jûdbruvys, o norint pasirėdęs buvo ubagiszkai, bet plati jo kakta ir didelės mėlynos akys rodė protą, o dailus veidas aiszkino pailgą ir netekimą tos vilties, kuri mus visą amžį masina.

Ne toli degutpeczio stovėjo burelis žmonių, tarp savęs kalbanczių, o Zubrickis pabaigęs raszymą ir prispaudęs peczėtį, atsiliepė: — Danieliau eik szian! Įėjus į budelę gana jaunam žmogui, rasztinįkas pasakė: — nu brolau, turi czia tikros bajorystės rasztą, daugiaus neklausysi barabano ir kapitonas tavo antausių neskaldys.

Su kapitonu dar nei szio nei to, bet tas szuns snukis zvodnasis ką tik man gyvasczio neiszvarė ir dėl jo vieno turėjau isz kariumenės pabėgti — atsakė Danielius.

Eik kur tavęs nepažįsta ir gyvenk sveikas — iszťarė rasztinįkas, padûdamas popierą Danieliui, kurs, įbrukęs Zubrickiui bumaszką į ranką, ir, pasikloniojęs, iszėjo.

Po to įėjo į budelę jaunas vaikinas, kurs pasikloniojęs atsiliepė: — asz atėjau pas tamstą ženatvei, raszto.

O dėl ko ponas neparaszo to raszto? — užklausė rasztinįkas.

Matai, dėdute — ponas mergaitės yra didelis paleistuvis ir reikalauja, kad mano mylimoji pirmiaus nustotų dorybės, o paskui isztekėtų — ponuli, gelbėk mano Onytę, nû taip baisaus pažeminimo.

Gerai žinau tą paleistuvį — gumbą, o ne ridiką gaus! Kaip pravardė tavo pasavintos?

Ona Dulinskytė — atsakė vaikinas.

Zubrickis, paraszęs rasztą ir padûdamas aną jaunikai-

cziui, isztarė: — vesk sveikas savo Onytę.

Aczių, dėdute, aczių! Kiek reikės už rasztą?

Kiek gali — atsakė Zubrickis, o jaunikaitis padavęs jam sidabrines 25 kapeikas, pasikloniojo ir iszėjo.

Isz stovinczių żmonių vienas užklausė einantį vaikiną: o ką, brolau, ar jau atlikai?

Atlikau, aczių Dievui — atsakė paklaustas.

Tada pusamżis żmogus isztarė: leiskite dabar man eiti.

— Eik, eik, sziądien ne per daug żmonių, visi atliksime — pasakė vienas isz burio.

Vyras, priėjęs prie Zubrickio, atsiliepė:

Ponuli, gelbėk nelaimingą!

Ko nori broliukai? — Klausė rasztinįkas.

Esu Dubinskis, żmogus ponо Nyrtuwto, kurio smarkumas, o labjaus jo paczios visiems yra żinomi. Paimtas į dvarą už berną, važiūdamas isz Raseinių, pamecziau penkis tuszczius maiszus; dasižinojęs apie tą ponas, skaudżiai manę sumuszė ir į kalėjimą užrakino, ketindamas ant rytojaus szimtą bizunų įkrėsti. Żinodamas, kad toki prižadėjimai visados yra iszpildomi, norėjau pasikarti, bet susimislijęs iszsikasiau per pamatą ir pas tamstą atbėgau praszyti raszto buvimui Sziaulių paviete, nės ilgiaus iszlaikyti negaliu.

Ar ten turi pažįstamus? — Klausė Zubrickis.

Lūkės parapijoje gyvena mano motynos broliai prie jų norėcziau prisiglausti.

Vargszelis tu esi — kalbėjo rasztinįkas — asz tav dūcziau pasą ant trijų metų, velijanti gyventi visoje Maskolijoje, bet popieros kasztūja už kożnus metus 1 rublį 45 kapeikos, o už tris metus 4 rubliai 35 kapeikos.

Gerai ponuti, asz tūs pinįgus užmokėsiu, o ponui uždarbą kiek reikės? — atsakė Dubinskis.

Rubliuką verta gauti.

Poneli, tik penkis auksinus turiu.

Užteks — pasakė Zubrickis, paraszė pasą ant atspaudįto popieriaus ir pridėjęs peczėtį isztarė: nu, brolau — turi pasą ant trijų metų, paraszytą ant vardo Kauno mieszczionio Jono Mykolo Dembskio sunaus; tūmi vardu ir pravarde turi savę vadįti, ar apsimįsi?

„Jonas sunus Mykolo Dembskio“, kalbėjo akylas Dubinskis ir priėmęs pasą, užmokėjo pinįgus, o pūlęs po kojų Zubrickiui, szirdingai jam dėkavojo.

Su tūmi pasu gali vaikszczioti po visą Maskolija, tik nepadaryk nieko blogo, kad neįpultum į policijos nagus nės galėtu iszsireikszti melagystė, tada Żalgirės ponas pasitrauks į tankumyną, o tu kalėjime pavakariausi. Sudiev, brolau — tarė Zubrickis ir naujai pramįtas Dembskis savo keliu nuėjo.

Apsenęs żmogus, pasisveikinęs su rasztinįku, kalbėjo: — Gabriuti, pasenįk dvejais metais mano vaikiną, kad galėtų nū rekrutijos atlikti. Sztai metrika, kurią gavau Varnių konsistoriuje, bet szyksznapantis dvejų metų nedatraukė, o atidūti vaikiną ant vargo labai gailiūsi. Tą pasakęs, senis padavė Zubrickiui metriką, katrą peržiurėjęs, rasztinįkas atsiliepė: — pataisyti tos metrikos negaliu, bet kad tamsta Laurynai nori, tai padarysiu naują sztempliavoto popieriaus, kasztūs rublį, o už paraszymą, taipgi rubliuką užmokėsi.

Gerai, brolau, du rublius su magaryczioms dūsiu, tik Gabriuti, padaryk gerai — kalbėjo Laurynas.

Nu jau nebijok viską prigulinczіai sutaisysiu, o paraszus kunįgo praloto Kriżanauskio, sekretoriaus Vojnavicziaus ir arkivarijaus Sokolauskio taip nudyrbsiu, kad tie ponai patys pripažįs savo paraszų tikrumą — isztarė Zubrickis.

Lauras, isztraukęs isz keszeniaus butelį degtinės, atsiliepė „buk sveikas Gabriuti!“ užgėrė rasztinįką, kurs, augsztyn užvertęs bonką, gerokai isz anos patraukė, o pasakęs aczių, pradėjo raszyti.

Po valandos Zubrickis padavė Laurui naują metriką, o parneszтą isz Varnių suplėszęs, pasakė: „naudok sveikas“.

Aczių, aczių broleli — kalbėjo Lauras ir pasibucziavęs su rasztinįku ir, padavęs jam du rubliu, iszėjo.

Po to dar keletas żmonių atliko reikalus, ir tos dienos darbavimas pasibaigė.

Dailiai pasipažindamas su Zubrickiu, įėjau į jo rasztinyczią, kur, užsirukę pypkius, pradėjome apie szįtą kalbėti.

Ar ne pajylgsta tamstai tas vargingas slapupo gyvenimas? — užklausiau rasztinįko.

Pripratau, poneli — atsakė Zubrickis — vasarą girioje tai karaliszkas buvimas; ten esu tikru ponu ir džiaugiūs visomis gamtos gražybėmis; klausau paukszczių cziulbėjimo, parplių kurkimo, užimo vėjo ir medžių, perkunijos trenksmo ir sznabždėjimo krintanczių lapų — o visi tie atbalsiai, susilieję į vieną iszkilmingą giesmę, panaszią Platono dangiszkų augsztybių harmonijai *) nudangina manę į anas nežinomas pasaules, kur yra tikra laisvė ir visotina lygybė. — Żiemą, skursdamas po jaujas ir tvartus, truputį privargstu, bet pas Żalgirės poną trumpas yra szaltmetis, nės Grūdžio mėnesije iszeinu isz girios, o pradżioje Kovo ten grisztu.

Ar ilgai tamsta żadi tokiu darbu užsiimti? ar nebijai įpulti į policijos nagus? — paklausiau Zubrickio.

Gelbėsiu mano brolius vargužius, koliai priklausys akys ir sveikata, policijos visiszkai nesibijau, nės aplinkiniai ukinįkai dengia manę ir tarp jų nėra Judosziaus — atsakė girinis rasztinįkas.

Tamsta Zubricki, gana prisiklausiai nū ateinanczių żmonių apie smarkius ponų apsėjimus su savo pavaldiniais, dėlto praszau apsakyti man nekuriūs girdėtus atsitikimus.

Pakakįsiu tamstos linkėjimą ir nekuriūs lietuviszkų valszczių vargus apsakysiu, tik praszau szventomis dienomis buvoti pas manę; pasakojimą galiu pradėti nū szios dienos.

Kada abudu su Zubrickiu iszgėrėm po malką degtinės, užsirukėm pypkius ir atsisėdom ant sūlelio, tada rasztinįkas pradėjo kalbėti.

(Dar neviskas)

*) Graikiszkas protmeilis Platonas tvirtina, kad yra 70 dangiszkų augsztybių (sphėrų).

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

— *Żinios isz Shenandoah*

Szanandoris yra vienas isz didżiausių lietuviszkujų koloni jų Amerikoje, tenai bus su aplinkėmis lyg 8,000 lietuvių Jeigu jimsi patį miestą, ta tenai atrandame lietuviszk bažnyczią, didżiausią visam mieste. Bažnyczia isz tikr lietuviams yra ant garbės i pasigyrimo: su dviem boksz tais, skairiai raudonai ant pa veikslo plytinės dažyta, ap traukta, kryżiai paauksūt aukształai, aukształai eina padan gėn. Tame labai sulietuvė jusiam mieste yra daug dide lių lietuviszkų draugyscziu yra 30 su virszum lietuviszk saliunų su lietuviszkais para szais; 10 didelių krautuvių v sokių daiktų; nekurie isz j yra tikrais magazinais; tar tų garsi lietuviszka pono T boro mėsos pardavinė, ir kit lietuvio drabužių kroma

Skalbtuvė lietuviszka. Du graboriai. Keletas iszvažiotojų visokių daigtų ir apie deszimtį, jei nedaugiaus, kitokių mažų biznierėlių, kurie vienok yra pavalgę dûnos. Kurpių ir siuvių lietuviszkų tenai netruksta. Du geri jauni lietuviai barzdas skuta, isz ko gyvena, kaip geri biznieriai. Paskutiniame laike girdėtis tenai vis didesnį supratimą apie abelnai lietuviszkus reikalus. Mitingai tenai esti pilni svieto ir darbsztumo. Kiekvienas tenai jau pradeda szio to jieszkoti ir rupintiesi. 3 dienoje Rugsėjo labai didelė draugystė szv. Petro ir Povilo, kurios sąnarių yra arti 400, labai stipriai sznekėjo apie reikalus „Susivienyjimo“ ir daugumu balsų nutarė prisidėti. Galima tiketis kad savame laike paskirs ir jie pasiuntinį Pittstonan ant 25 Spalio m. Volonczausko mokslisz-ka draugystė jau nutarė prigulėti prie „Susivienyjimo“. 10 dienoje, szventėje vardo Marijos, karsztesni isz lietuvių, susiėję ant bažnyczios kiemo, susitarė 63 vyrai dėl pagarbinimo Marijos vardo, neszioti isz reiszkimą vardo Marijos ir negerti ir kitus visus lietuvius kviesti prie „Blaivystės“. Gražu tai buvo regėti, kaip daugiaus neg pusė szimto suėjo lietuvių — jaunų ir gražių, isz kurių vieni jau nû daug metų, o kiti negerę nû užgimimo degtinės, riszosi naujon Blaivystės draugystėn, dėl paczių pasitvirtino ir kitų paraginimo ant taip lietuviams reikalingos doros, kokia yra blaivumas. O kad ta Blaivystės draugystė dar jauna ir nieko apie ją nebuvo garsinta, dėl žinios ir paveikslo visiems padûdu czionai tos gražiausios draugystės viresniujų vardus: Jûzapas Virbickas, prezidentas (antraszas: West line str. 437), vice-prezidentas Mikas Markeviczius, Antanas Keidoszius sekretorius, Jûzapas Liudkeviczius kasierius. Konstituciją praszė, kad paraszytų kun. Žebris. Draugai Blaivystės vien balsiai nutarė dėtis prie „Susivienyjimo“ ir ketino tų draugysczių, prie kurių priguli, rinkti pasiuntinius Pittstonan negerianczius degtinės. Labai butų gražu, kad negerianczius degtinės ir kitos visos draugystės, prigulinczios prie „Susivienyjimo“ lietuvių, iszsiųstų į seimą, nės tada susivažiûs iszrinkti vyrai isz visos Amerikos dėl rodavojimo apie svarbiausius reikalus.

Debesilas.

Plymouth Pa., 10 d. Rugsėjo.

Laikė Volonczausko skaitinyczios draugystė mėnesinį susirinkimą, ant kurio, tarp apsvarstymo daug dalykų, iszrinko deligatus į „Susivienyjimo“ seimą — Miką Alytą ir Paulių Staskevyczią, ir nutarė apvaikszczioti kûiszkilmingiaus Daukanto jubilėjų 28 d. Spalių m. (subatoje). Dėl geresnio sudavadyjimo jubilinių iszkilmių iszrinktas tam tikras kamitetas beje: V. Kalinauskas, P. Staskevyczia, J. Vaznelis, J. Petraitis ir Simas Alyta. Taipogi buvo nutarta ir tai, jog ant apvaikszcziojimo toki tik laiszkai nû tautieczių bus skaitomi, kurie neužgavinėja nei vienos partijos ar žmogystos, žodžių sakant, nekelia jokių vaidų, bet kalba vien apie dalykus, turinczius sąryszį su jubilėjumi. Tas pats bus ir su sznektomis; kalbėtojui po bausme atėmimo balso nevalia bus kaiszioti į savo kalbą tokių dalykų, kurie užgautų tulą musų tėvynainį, padidintų nesątaiką tarp musų brolių; abelnai kalbant tendencijiszkos kalbos nesigarsįs per Daukanto jubilėjų, apvaikszcziojamą Volonczausko Draugystės.

— *Edwardsville Pa.* Musų miestelyje yra jau lietuviszka draugystė, kuri drucziai laikosi prie „Susivienyjimo“, o musų iszmanesni broliai ir antrą draugystę, po vardu szv. Izidoriaus, sutvėrė, kuri ant pereito susirinkimo nutarė prigulėti prie „Susivienyjimo“. Taigi ir musų miestelio lietuviai nesnaudžia lietuvystės darbavimûse.

Ipatingas lietuviu susirinkimas

Forest City Pa. Rugsėjo 12 dieną vakare ant 7½ valandos.

Ant szio susirinkimo ėmė dalyvumą gana daug kaip vyriszkų, taip ir moteriszkų. Isz viso galėjo buti apie 400 žmonių. Matyt, kad czionykszcziai lietuviai yra labai žingeidus iszgirsti laikomas sznektas apie lietuvystę. Irgi nėra dyvo, kadangi jau nû pereito meto yra sutvėrę savo lietuviszką parapiją, o jau sziądien yra pilnai užsimokėję už lotus dėl statymo bažnyczios ir dar parapijinėje kasoje turi per 200 dolerių.

Susirinkimą atidarė p. Pranas Dragunas, szv. Jurgio draugystės prezidentas, perstatydamas atvažiavusius svecziusdėl laikymo sznektų.

Pirmiausiai pradėjo sznekėti kunigas J. Žebrys, neseniai pribuvęs isz Lietuvos. Pasveikino visus lietuvius ir lietuves susirinkusius, ir labai džiaugėsi, jog tokiame menkame miestelyje taip daug yra lietuvių. Pasakojo jis apie savo kelionę. Kaip prityręs, tai jau ir Prusų lietuviai labai pradėję rûsztis apie iszlaikymą lietuviszkos tautos; labjausiai szįmet buvę sukrutę apie iszrinkimą savo lietuviszko pasiuntinio į ciecoriszką seimą. Berods szį metą nenusidavę, bet ant tolesnio laiko galima viltis, jog Prusų lietuviai nepaliaus apie savę dirbę, o tokiu budu galės turėti ir savo pasiuntinį. 1) Anglijoje budamas niekur negalėjęs surasti lietuvių, nės szie yra apsidengę vardu „polanderis“. Bet atvažiavęs į Ameriką, aiszkiai pamatęs, jog czia lietuviai nebesivadina „polandereis“, bet atvirai prisipažįsta lietuviais. Apipasakojo apie vietas, lietuviais užgyventas, kuriose jam teko apsilankyti, jog lietuviai tveria savo parapijas, stato bažnyczias, prisiraszo prie „Susivienyjimo“. Todėlgi ir vietinius lietuvius ragino sekti gerai daranczius brolius ir gi niekad nepaniekįti savo tėvynės - Lietuvos ir jos kalbos, bet visados su visais lietuviais isz draugės dirbti kaip tėvynės, taip ir iszganymo reikalûse. Užbaigdamas savo sznektą, pasakė, jog karsztai dirbsiąs dėl labo lietuvystės ir savo brolių lietuvių.

Po to sznekėjo kun. A. Burba. Pirmiausiai nurodė ant musų. Simano Daukanto darbsztumo ir jo karsztos tėvyniszkos meilės. Tas žmogus, sakė, dirbo toje gadynėje, kada, apart kelių lietuviszkų tėvynainių, visi apszviestesni lietuviai buvo apsikrėtę svetimtautiszkomis (lenkiszkomis) dulkėmis. Vienok Daukantas dirbo dėl Lietuvos karsztai, paszvesdamas visą savo amžių, tarsi pranoszystėje regėdamas, jog ateis tas laikas, kada Lietuva džiaugsis jo darbais; dabar jo „Lietuvos istorija“, rankraszty je likusi, yra jau spaudinama per „Vienybę“. Reikalingą yra visiems lietuviams isz vieno dirbti tautiszkûse dalykûse, jeigu norime, kad musų lietuvystės darbai augtų ir klestėtų. Tą dalyką aiszkino istoriszkais atsitikimais, beje:

1) Galima beveik pasitikėti, jog szį metą, mėnesyje Lapkrityje, kada bus naujas rinkimas, ir pasiseks įgyti savo pasiuntinį į ciesoriszką seimą.

Prusai lietuviai dar 7 amžiuje g. Kristui, tada tikt galėjo savo antpūlikus isz tėvynės iszvyti, kaip visi susivienyję, iszvieno dirbo; kaip Ringaudas XIII amžiuje, suvienyjęs visus Lietuvos kunigaikszczius, pergalėjo kalavijonius ir suvienytas sylas Gudų. Podraug privedė paveikslus, jog kada tarp lietuvių buvo nesutikimai ir vaidai, tada Lietuva silpnėjo ir mažėjo; jos neprieteliai ją užpuldinėjo ir drąskė. Taigi ir mums yra neiszpasakomai reikalingas „Susivienyjimas“, kuris mus visus, svetimoje žemėje isz sisklaidusius, broliszkai supažindintų ir karsztai rupintųsi apie kilanczios lietuvystės reikalus. Prie to darbo mus gali paraginti atmintis apie tėvynę, kuri musų boczių praboczių krauju per tiek amžių buvo laistoma. Ar mes žengsime, sake kalbėtojas, į Suvalkų, ar Kauno, ar Vilniaus, ar Grodno, ar Minsko ir t. t. lietuviszkas gubernijas, visur rasime pilekalnius ir pilekalnelius, ant kurių musų prabocziai, gindami savo tėvynę ir jos liūsybę, praliejo kraują; žodžių, gal nerastume Lietuvoje ir žemės sklipelio, kuris nebutų aplaistytas lietuviszku krauju dėl tėvynės meilės ir jos apginimo. Todėl ir mes turime mylėti savo tėvynę ir jos brangią kalbą, jeigu norime gyventi ir pasilikti lietuviais. Kad szitą mierį pasiekti neatbutinai reikią prigulėti prie „Susivien.“

P. Petraitis, „Vienybės“ redaktorius, aiszkiai iszrodinėjo apie maskolių szunybes Lietuvoje. Kaip lietuviams prakilnesniems visai užginta ir kasnelį žemės nusipirkti; kaip jokios randavos urėdystės negali apturėti lietuvis mokįtesnis; kaip lietuviams uždrausta spaudinti lotiniszkomis raidėmis lietuviszkas knįgas ir laikraszczius; kaip baisiai yra lietuviai persekiojami maskolių už platinimą lietuvystės tarp žmonių; kaip katalikiszkiems kunįgams nevalia atvirai pildyti savo katalikiszkas priderystes. Vienu žodžiu sakant, iszrodinėjo visas maskolių nedorybes. Podraug taip gi nupasakojo, kad lietuviai nemiega: platinima tarp savo brolių tautiszką apszvietimą – nors slapta tverią kaimiszkas draugystes beveik visose lietuviszkose gubernijose, platina knįgas ir laikraszczius, idant lietuviai, neturėdami savo tautiszkų mokslainių, sziek tiek apsiszviestų, suprastų maskoliaus nedorybes ir prisirisztų prie savo numylėtos tėvynės — Lietuvos. Kadangi Lietuvoje visi lietuviai, nors taip baisiai persekioti nů maskoliaus, rupinasi apie gerovę savo tėvynės, todėl mes lietuviai, gyvendame szioje liūsybės žemėje-Amerikoje, turime iszpaskutinės rupintis apie pakėlimą savo lietuviszko vardo tarp svetimtauczių; turime stengtis uždėti parapijines mokslaines, o jeigu bus galima ir savo gimnaziją įsteigti. Vienu žodžiu tariant turime trusti apie savo tautiszką apsiszvietimą. Tam dalykui gali daug pagelbėti „Susivienyjimas“. Todėl visi lietuviai privalome glaustis prie jo, tapdami jo sąnariais.

Silvestras Paukszstys, „Susiv.“ kasierius, iszrodinėjo, jog mes visi lietuviai turime prigulėti prie vietinių paszalpos draugyscziu, sekdami paveizdą svetimtauczių, isz kurių beveik nei vieno nerasi, kurs neprigulėtų prie kokios vietinės draugystės; tarp lietuvių gi yra prieszingai: retas priguli prie draugystės. Taiposgi iszaiszkino, kokią naudą mes turime dėl savęs, prigulėdami prie draugystės, o kokią blėdį neprigulėdami. Toliaus sakė, tadgi, jeigu Amerikoje svetimtaucziai riszasi į draugystes vietines, o apart to į visų draugyscziu draugystę, tai yra į tulą „Susivienyjimą“, todėl, jei mes kaipo tauta norime gyventi, ir isz musų kožnas lietuvis turi prigulėti prie vietinės draugystės, o szios visos draugystės prie visudidžiausios draugystės, beje: prie „Susivienyjimo“. Tada tikt mes busime lietuviais ne iszjūktais nů svetimtauczių.

Antanas Petrusevyczius nurodė savo sznektoje, jog Amerikoje neseniai prasidėjo lietuvystės abelnas judėjimas, tiktai pirm kelių metų, o pirmiaus visi tunavo tautiszkame nesupratime ir tamsybėje: lietuviszko vardo visai nebuvo. Todėlgi, jeigu sziądien mes norime iszlikti tautiszkai gyvais ir toliaus savo darbą varyti pirmyn, privalome visi isz vieno dirbti, o szį darbą iszpildysime prigulėdami prie „Susivienyjimo“.

Antanas Pajaujis nurodė aiszkiai savo sznektoje, jog visas lietuvystės judėjimas beveik priguli tiktai nů lietuviszkų dvasiszkų vadovų; tiems priguli pasirupinti apie uždėjimą parapijinių ir augsztesnių mokslainių, o turtingesni lietuviai ir nesigailės savo skatiko tą dalyką paszelpti. Vienas, sakė, „Susivienyjimas“ be aukų (apierų) privatiszkų žmonių netaip greitai gali padaryti ko gero. Todėl nevien tiktai „Susiv.“ turi rupintis reikalūse savo tautos, bet reikia idant visi pasiturintiejie lietuviai paspirtų tą dalyką savo privatiszkomis aukomis.

Pranas Dragunas atsiszaukė į publiką, ar neatsirastų, kas dar galėtų pasznekėti apie lietuvystės reikalus, bet niekam nesiradus, padėkavojo visai publikai už pasiklausymą ir svecziams atvažiavusiems dėl labo lietuvystės, uždarė susirinkimą.

Sveczias.

Sena gadyne ir szio laiko bedievyste.

Seniai, jau seniai buvo tai gadynė
Kada lietuviai mylėjo tėvynę,
Gyveno vienybėj', meilėj', sutikime,
Taigi linksmin szirdį musų szita žinia
Į karę stojo visi kaipo siena,
Vadovs drąsino aną kožną vieną,
Laikė už garbę mirti dėl tėvynės,
Ėjo pats ant laužo, jei liepė žinis.
Pirmiausiai eidamas meldėsi prie Dievo
Praszė pagelbos kaipo savo tėvo,
Kad jis padėtų prieszus pergalėti
Ir savo gentis visus iszgelbėti.
Norint jie tikro Dievo nežinojo,
Bet tikėjimą visados dabojo.
Nelaimėj' szaukė perkune dievaiti
Bukie malonus, gelbėk lietuvaitį.
Nors stabmeldiszkam tikėjime buvo
Ale toj viltij' niekados nežuva:
Buvo jiems aiszkus tiesus kelias szita
Kad yr po smerczia gyvenimas kitas
Bet dar pažvelkim kas daros sziądien
Czionai iszvysim bedievį ne vieną
Szaukentį žmogų su gyvuliu lygų,
O visas tikėjims iszmislas kunįgų;
Nereikia Dievo, nereikia bažnyczių,
Nereik kunįgų,nereik pamokslyczių
Jai tik kunįgus visus iszžudįsim
Tada ant žemės roju padarysim.
Kiti užgina Christaus Dievystę,
Apszaukia savo nedorą paikystę
Jis į tůs niekus niekad netikėjęs,
O visą pasaulę gamta iszperėjus.
Negana kad kalbom prakeiktom ma
sin
Bet ir per laikraszczius nekuriů
garsin
Nor visai iszraut isz žmonių doryb
Tada galėtų iszlieti piktybę.
Jeigu tas visas but neapszviestame
Ir ta tamsybė but laike aname,
Bet sziądien, kad jau ir apszvies
žmonė
Turi iszminti isz Dievo malonės.
Jei nemokįtas žmogus tai darytų
Ir tokias klaidas tarp žmonių platįt
Tas viskas eitų pro ausis kaip vėja
Sakytum jis yra iszproto iszėjęs,
Bet, kuris stato savę iszmintingu,
Daugel mokytu, kytru ir galingu,
Didelę gėdą pats dėl savęs daro,
Kad tokį truszinį sav į galvą varo.
O Dieve brangus gelbėkie kiekvien
Apsaugok kožną,kas daros sziądien
Apszviesk iszmintį visų eretikų
Důkie kantrybę dėl mųs katalikų,
Atsiusk malonę dėl visų lietuvių,
Sugrąžįk anůs, kur buvo prażuvę,
Suteikie meilę, suteikie vienybę,
Kad mes galėtum turėti stiprybę.

Hazleton 2 Liepos 1893 r

LIETUVOS ISTORIJA

nů seniausiu gadyniu iki Lublino unijai.

PARASZYTA SIMANO DAUKANTO BUVUSIOJO VILNIAUS UNIVERSITETO PHILOSOPHIJOS MAGISTRO.

(Tąsa).

Lygiu graudimu liepė popiežius iszriszti praėjusį sutarimą Rygos kapitulas, su mistru ir kitais zokono vyresneisiais padarytą ant Lietuvių ir Gudų, nů kurių buvo pasiėmę viens kitą ginti, kurį popiežius rasdamas nevien neteisingu, bet ir paoju dėl Rygos bažnyczios ir jos vyresnybė lygia dalia gėdinanti patį Romos sůlą ir prieszinga įstatymams visůmenės bažnyczios ir vadindamas jį mazgu visokios nedorybės ir nelabybės, ketėjo jůs tůjaus iszkeikti, jei jo neklausys. Vienu žodžiu toje gromatoje popiežius aiszkiai rodė brostviams Vokiecziams, jog jie turi arcivyskupo Rygos, kaipo savo visuvyriausio valdžionio, klausyti ir jį gůdoti.

1318. Tůmi dar popiežius nekakinosi, kaipogi tą patį metą raszė antrą gromatą didžiůjui mistrui ir kitiems zokono vyresniemsiems tais žodžiais: „didei stebiůsi, jog svietas gůdasi man apie tą patį, apie ką gůdėsi mano praėjunams, jog jus nemindami ant įstatymų savo zokono, liepenczio anttůrėti liůsybę Bažnyczios ir perkriksztų, neužlaikote ir nesaugojate įsakymų popiežiaus tame kraszte, kuriame buvo pražįstanti bažnyczia ir beklestanti tikyba; dabar mets nů meto didyn vien gaiszta, dėlto vien, jog jus su kuningais ir perkriksztais nežmoniszkai elgetiesi ir savo baisia neteisybe gandinate nevien Rygos bažnyczią, bet ir kitas Padaugavyje ir Parusnyje esantes, kurioms piles ir valszczius prigulinczius plėszate, kuningus mokytojus, kurie tenai platina Dievo žodį, novijate, žudote ir laukan varote. Noris mano praėjunai, už vis Bonifacius VIII ir Klemensus V, kaip įmanė rupinosi tenai platinti tikybą ir pakajų krikszczioniszką, vienok jų veiki giltinė ir kiti lycziai neleido tokiam norui įvykti. Mes dabar apie tas neteisybes iszsijautoję, isz visos musų galės rupinsimos surėdyti reikalus bažnyczios Padaugavyje ir Parusnyje: todėl įsakom didžiůjui mistrui ir kitiems zokono vyresniemsiems kaipo aiszkiai žinantiems krasztą ir jo reikalus, ateiti į Romą ir nusiteisinti nů tų visų nůdėmių, dėl kurių yra apskųsti, o tům tarpu piles ir valszczius arcivyskupui Rygos ir kitiems kuningams padarytas tůjau sugrąžiti, jei to neklausys, ketėdamas patį mistrą su visu zokonu iszkeikti".

1319 1320. Tai girdėdami kryžeiviai nusiminė ir aiszkiai regėjo, jog jiems ilgainiu doros nebus. Todėl didysis mistras giedėdamas pats popiežiui vaidintiesi, ėmė lugoti Joną, vieszpatį Czekų, idant jis su popiežiu sůtaikintu, o tům tarpu nusiuntė jam pagal įsakymą 30,000 markų arba svarų sidabro, tai yra donį Pamarės kraszto, kurį buvo Lenkams neseniai atėmęs. (6) Tas gal buti: kaipogi tů kartu popiežiai įnamaudami Prancuzų žemėje, Avinijone vargingai gyveno ir neturėjo kům misti, daran imliojo kartais paprokus, jei ne patys popiežiai, tacziaus jų tarnai: kaipogi minavota nauda lygia dalia užtarimas Czekų vieszpaties didei maczyjo sziůmi kartu dėl kryžeivių, ir tas pats popiežius, kurs pirmu savo gromatose jůs graudino, dabar jiems nevien patvirtino zokono lėcybas ir visus valszczius jų rankoje esanczius, bet dar ir paczią pilę Dinamindos jiems sugrąžino. Kryžeiviai tůmi dar nekakinos, bet kůdidesniai dar stiprinos: kaipogi ateinantį metą padarė su Venceslau, Mozurų kuningaikszcziu, kursai kaip iki sziol su jeis kovojosi, dabar susitaikino ir pasiėmė su Lietuviais nebebendrautiesi ir jų per savo krasztą į kryžeivių dalykus traukti nebleisti, kryžeivių rubežiaus sargus globti ir reikale jůs szelpti, įsigrudus kokiai Lietuvių kariaunai,, kurios negalėtu pats nuramdyti, ketino jam kryžeiviai talkinėti ir iszvieno su jůmi netikėlius kariauti.

1321. Vienok kryžeivių nůpůliai, kaip regėjom virsziaus, Žemaicziůse buvo didei jiems skaudus, nů ko nebstengdami nei atsikelti ir nebspėdami jau vieni patys Lietuvos galybes beramdyti, ėmė vėl nů popiežiaus talkos lugoti, kursai paklausęs jų pradėjo visą svietą ginklůti ant Lietuvių ir Žemaiczių, idant jůs kaipo netikėlius tolesniai gaiszintu: kaipogi iki szioliai atnaujinamos kas metą karės, kurių ynas siekis buvo terioti, drevėti ir deginti tulas srytis ir piles dėl apkriksztyjimo ir nujaukinimo netikėlių Lietuvių ir Žemaiczių, nieko gero nepadarė. Noris siuntinis Lenkų pas popiežių nuleistas, rasi nů Lietuvių įmokįtas, visaip norėjo jam parodyti nereikalingumą tos karės į Lietuvą telkamos, bet popiežius geidė naują kryžiaus kelionę tenai skelbti, užvis, iszgirdęs paskui baisų nůkritį kryžeivių Žemaicziůse, liepė tůjau Dominikonams Tautonijoje, tai yra Magdeburge, Regensburge kůveikiausiai telkti krikszczionis ant pagalbos kryžeiviams į Padaugavį ir į Parusį traukti; jei tuli rastusi toki, kurie dėl ligos arba grynumo negalėtu patys žygauti, galėjo piningais ar kitu kům kryžeivius szelpti ir tůs paczius atpuskus pelnyti, kaip ir tiejie, kurie patys keliavo tenai kariauti.

Popiežius senu įpratimu nevien atpuskus žadėjo tiems, kurie kryžiumi apsiženklinę keliavo, bet dar paėmė į savo užtarimą jų tėviszkes ir turtus, o degintojus ir abidytojus dvasiszką lůmą, tenai keliaujanczius nů iszkeikimo iszliůsavo. Seniai jau bebuvo taip szirdingai popriežius rupinęs tikybos platinimu toje szalyje, kaip sziům kartu: kaip tůmi dar nekakindamasi užtelkė tulus kuningaikszczius ir jo mylistas urdindamas jůs, idant iszpildytu savo apžadus ir poviziu kitiems butu, linkėdamas jiems garbės ir žadėdamas savo globą.

1322. Kaipogi tą žiemą pradėjo senu įpratimu meldžionis Teutonijoje sutelkti, į Parusnį tvinti, kuriůs vedė kuningaikszcziai ir jomylistos Silezijos, Szvabijos ir Reno su didůmene Czekų, kurie susitarę gulo visųpirma į Žemaicziusį Vaigių apygardas, kuriose lėbavo praėjusį metą, teriodami ir drevėdami, patį Vaigių szventąjį liekną su szventenybėmis, vienkartu su artyma pile vieną naktį sudegino, o gyventojus nugalavo. Rytą metą meldžionys traukė į Raseinių apygardą ir tenai Eirogalos srytį baisiai baisesniai nuteriojo, didei brangią dėl Lietuvių: kaipogi tenai, kaip virsziaus minavojau, buvo rumas paties vieszpaties. Paskui meldžionys apgulo Bistenės pilę ir pradėjo tenai griautiesi su dide narsybe, bet ir įgulė gynėsi su neapraszoma kantrybe: szimtais kryžeivių ir meldžionių, ropojanczių ant murų, grudo žemyn kulvertiniais, katrůs Žemaicziai savo žardkartinėmis ragotinėmis maustė, nės jů narsesniai Vokiecziai grudosi, jů kantresniai Žemaicziai turėjosi. Nakties muszą bepertraukė Žemaicziai, noris iszgelbėjo tą dieną pilę, vienok rytą metą nebvilėsi bes-

6) Dlugosz p. 469.

tengti grumtiesi su įbingusiais neprieteliais, kaipogi retas bebuvo pilėje vieną kartą žeistu: visi ne jau opose, bet kraujûse žlugėjo. Rytą metą tai matydami, įgulės karvedžiai sutarė iszsiųsti tris vyresniûsius savo pas kryžeivius, ketėdami jiems pasidûti, jei jie leis žinią nusiųsti Gediminui, didžiûjui Lietuvos kuningaikszcziui, idant jis nerugotu ant įgulės, jog jie isz nedrąsumo ar trapumo pilę įdavė neprieteliui. Paklausė tû kryžeiviai ir Žemaicziai nuleido žinią pas Gediminą. Bet tûjau įgulė ar susigėdusi, ar nusigandusi, jog taps Vokiecziu vergais, prisiekė pirmiaus visi yrose pilės užsiriausti, nekaip Vokiecziams vergauti, dar ir pilės kryžeiviams nedûs. Kas apraszys, su kokiu įsiutimu metėsi tai pajutę kryžeiviai ant pilės, negi tas aitras su kokiu tenai įgulė gynėsi. Kryžeiviai, kas buvo degamas pilėje, uždegė ir ropojo kunais sasųjų ant murų, o įgulė, kraujais sužlugusi ir liepsnomis aptekusi, manksztino opas, laidydama deganczius rąstus, szimtais neprietelių grudo į griovius, o ant tolimesnių vyliczias it akmenis ir kruszą bėrė. Noris kryžeiviai buvo jau pilės ravus savo kareivių kunais užkimszę, vienok dyko kaip įmanu į pilę įsigauti, bet jû drąsesniai pûlė, jû veikesniai parôvė rusta giltinė. Rados ir tokių meldžionių, kurie priesz tokę įgulės kantrybę per liepsnas ir ragotines buvo jau antsigrudę ant paczių muro krantų, bet ir tiejie parverti ragotinėmis nû įbingusių Žemaicziû kalvertiniais žemyn ritėjo. Įgulė, atrėmusi atvėjų atvėjais tokius Vokieczių atpûlius ir regėdama ant galo, jog neprieteliai neįsilauž į pilę, kusti (atsigauti) pradėjo. Tûm tarpu Gediminas gavęs žinią, su stipria kariauna skubėjo įguliai pagelbon, kurį jutę kryžeiviai ateinant nebdrįso pilės bevėtravoti ir palikę griovius savo kunais užverstus, lig Gediminui neatėjus szalyn prasitraukė. Buvo dar kryžeiviai kitas piles užėmę, bet jas Lietuviai tûm pacziu žygiu apent atėmė.

Gediminas pergalėjęs, kaip regėjom, kalne ir Padaugavyje Gudus, dabar atgręžė savo nepergalimą kardą į Parusnį ir saulėlidį: kaipogi su viena kariaunos dalia atėjo Bistenės pilę iszliûsûti, su antra gulo tûm pacziu laiku į Padaugavį. Visųpirmu į Toropato pilę varu įsilaužęs, visus brolius ir patį vyskupą, kurs nenorėjo valdžios arcivyskupo Rygos ant savęs iszpažinti, nugalavo, o paczią pilę ir vietovę su žeme sulygino. Tą patį padarė Gediminas su Keremjos pile, kurioje 3,000 įgulės iszkirtęs, kur užėjo, ten rustą dieną visose pusėse darė: kaipogi ko kardu nenuveikė, tą ugnia gaiszino, sako, paczių bažnyczių daugiaus nei 50 jau sudeginęs, jau sugrovęs, visur teriodamas ir drevėdamas, nepasiekamą grobį griejo; ant galo apvertęs mažne visą Padaugavį į rustą tyrą, daugiaus nei 5,000 vokieczių ir kitų perkriksztų į Lietuvą parvarė. Tûm pacziu žygiu kiti Žemaicziû pulkai į Dinamindos pilę įsilaužė. (7)

1323. Taip Gediminui bedraudant Vokieczius Padaugavyje, nû vakarų pradėjo plusti naujos gaujos, meldžionių, sukeltos popiežiaus balsu isz Teutonijos ir Czekų, kariauti netikėlių Lietuvių; atvedė tas gaujas į Parusnį karvedžiai Ziunenberg ir Egerberg su didûmenės daugybe, su kuriais kryžeivių mistras susinėręs, gulo visûtinai į Lietuvą. Nės atsitiko tą žiemą taip baisi speiga, jog nevien vaisių medžiai, bet paczios girios vietomis pavasarį nebiszsprogo, pati Žemaicziû jura per 15 mylių užszalo nû paszalio (kranto) taip, jog isz Danijos į Libeką galėjo pėsti jura ateiti, meldžionių gyvuliai ir patys nepratę į taip baisias speigas, mažne visi iszstipo, nieko gero nenuveikę jau Parusnyje jau Lietuvoje. Vienok Lietuviai ir Žemaicziai apszarmavę, ir tokiose speigose kariavo ir savo liûsybę gynė nû smurtų neprietelių kitoje szalyje. Kaipogi tą patį metą Pleskavionys Gudai, nebgalėdami nû Danų atsiturėti, kurie jų krasztus gaiszino, atleido siuntinius pas Gediminą pagelbos lugoti, kursai jų paklausęs iszleido jiems į talką Davėtą, kartinos pilės kamendotą, su stipria kariauna Pleskavionims, tasai karvedis visą Igumių krasztą, už vis apygardas Revelio arba Danų pilės baisiai baisesniai nuteriojo, kur vien užėjo, ten drevėjo ir plėszė vis, kas vien vadinosi krikszczionių, tas kniužo nû smurto kardo įbingusių Lietuvių, kurie senu įpratimu ko neveikė kardu, tai ugnia gaiszino taip, jog visame kraszte vienur degėsiai, kitur pilių yros ynûse tyrûse rioksojo, trumpai sakant, apvertęs vis į akmenį ir vandenį daugiaus nei 6000 krikszczionių su neapsakamu grobiu parvarė į Lietuvą. (8)

Tûm talkinėjimu Pleskavionims Lietuviai įsipainiojo į karę su Gudais, tarp kurių Naugardionys ar didžiûdamiesi savo turtais, ar jurdinti nû kalavijonų, apskelbė Lietuviams karę. Tûjau Lietuviai baisiai nuteriojo tulas Naugardionų kraszto srytis, už vis didelei baisiai grumėsi paupiûse Lovatos, vienok naugardionys pergalėjo Lietuvius ir jų pilę Ustiugą užėmė, bet tûjau apent sąndaras padare. (9)

Kitoje szalyje Žemaicziai, tûm pacziu laiku gavėnėje įsilaužę į Klaipėdos pelę, nevien gyventojus iszkirto, bet ir patį miestą su laivais sudegino, vos nevos murinėje pilėje kryžeiviai užsirakinę beužsiturėjo. Tûmi paveikimus įdrįsę, traukė tûjau su viena dalia į Nadraują, su antra į Samėją, kurioje didei baisiai, užvis Veliavos apygardas, nuterioję, su nemažu grobiu namon grįžo. Tûm tapu Taplanpilės kamendotas, norėdamas grobį iszkratyti, ėmė jûs vyti, kuriûs panokęs į į kruviną muszą isztiko, bet pats kamendotas su meldžionių daugybe tenai galą gavo. (10)

Minavojau virsziaus, jog Mozurų kuningaiksztis Venceslaus buvo sąndarą padaręs su kryžeiviais ir pasiėmęs jiems Lietuvius kariauti, su kuriais pirmesniai sąndarą padarę paskûjo laikyti: todėl dabar Gediminas, norėdamas sudrausti Venceslavą, jog sulaužė sąnadaras, pirmu padarytas, iszleido tą patį metą karvedį Davėtą su didei stipria kariauna į Mozuriją, kursai įpûlęs dieną iszauksztinimo S. Kryžiaus dienoje į Dobrinės srytį, geizdamas tenai apmauda, 8000 svieto iszkirto abiejos lyties, kuningus ir zokoninkus pas altorius baisiai baisesniai nuzurdojo, o į patį miestą Dobrinės įsilaužęs 2000 gyventojų nugalavo, daugybes kaimu iszgaiszino, daugiaus nei 10 paczių bažnyczių jau suardė, jau sudegino, paczių imtynių 9000 apvergė. Palikęs tenai smarkus pergalėtojas rustas yras ir degėsius ynûse tyrûse beroksant, persikėlė su savo rimtais pulkais per Drevenso upę į Kulmiją. Czia vėl vieną barą nuteriojo ir gyventojus iszblaszkė. Ir taip tatai pusantrų metų Lietuviai ir Žemaicziai, kariaudami atlaikė daugiaus nei 20,000 krikszczionių ir antra tiek jų apvergę, parvarė į Lietuvą. Tûm žygiu Lietuviai taip baisiai įgrobė Mozuriją, jog per kelis deszimtis metų negalėjo atsigauti isz tyrų.

7) Kozebue Preus. aelt. Gesch. T. 11. k. 19.

8) Kojalowicz hist. Lith. T. 1. p. 1. L.
9) Karamzin T. IV. k. VI. S. 136.
10) Dusburg c. 336.

(Toliaus bus.)

Tautiszko Susivienyjimo Lietuviu Katalikų Amerikoje 8-tas Seimas.

Praneszu visiems Susivienyjimo sąnariams, jog szį metą isz Dievo apveizdos *25 dieną Spalių* (*Oktobriaus*) bus laikomas seimas Pittston'e Pa. Todėlgi meldžiu visų lietuviszkų draugysczių, kaip prigulinczių prie Susivienyjimo taip ir norinczių prigulėti, iszrinkti ant artymiausio savo draugysczių susirinkimo (mitingo) jeigu ne du tai nors po vieną delegatą ir tûjaus apie iszrinktus delegatus praneszti į laikrasztį „Vienybę".

Draugystės, kurios negali įstengti (iszgalėti) siųsti delegatų į seimą, gali savo įneszimus dėl Susivienyjimo gero pavesti artymiausios draugystės delegatams arba ant popieros suraszius prisiųsti vienam isz Susivienyjimo vyriausybės, nelaukiant paskutinių dienų priesz seimą.

Delegatai turi suvažiûti ant vakaro į Pittston'ą, Pa. Spalių (Oktobriaus) 24 dieną. Tą dieną vakare *pusė po septynių* ant salės bus laikomos visokios kalbos apie Susivienyjimą, po kam bus dailus lietuviszkas pasilinksminimas.

Ant rytojaus tai yra *25 dieną Spalių* lietuviszkoje bažnyczioje bus iszkilmingai laikomos *Szv. Miszios lygiai ant asztûnių*, ant kurių turi susirinkti visi delegatai. O *pusė po devynių* prasidės seimas.

Kuningas A. Burba
Susivienyjimo prezidentas.

Nů Szv. Jurgio draugystės isz Shamokin priėmiau į „Susiv." kasą $28,50 — Pavieniai prisiraszė Petras ir Jûzas Kalvaicziai.

Silv. Paukszty s.

Pajieszkau dėl stokos sveikatos gero žmogaus su $400 dol. už partnerį Saliune; tik vienas — Lietuviszkai—lenkiszkas tam mieste; gerą biznį varo, barbai gerai eina.

Adresas: 644 N. Main Str.
New Britain Conn.

Visu laukiama „Lietuviszku Dainu isz visur surinktu" kninga jau iszejo isz po spaudos. Kas kokiu dainu nores, visokiu del savęs ras pusl. yra 496 preke exempl. $2.00.

J. Paukszty s.

Taipogi jau yra gaunamos sekanczios kningos:

Pekla ir giesmės, Ponas ir mužikai, Arielka yra nûdai.

Kningos

pargabentos isz užmarės:

Maldų knįgos,

Aukso Altorius, arba Szaltinis dangiszku skarbu 2.25c., 2.75c., 3 25c., 4.00c., 4.50c., 5.00 ir	5.50c.
Senas ir naujas Aukso Altorius	$2.25 ir 2.75c.
Garbe Diewuj ant aukszty bės „ „ „	$2.00-
Balsas Balandėlės 1.25c., 1.50c. ir	2.00c.
Kninga giesmių arba Kanticzkos „	75c.
150 Psalmu Dowido karaliaus ant paveikslo kanticzkų	75c.

Istoriszkos dvasiszkos įtalpos knįgos,

Gyvenimas Vieszpaties Jezaus Kristaus,	75c.
Istorija seno ir naujo istatymo su abrozėl.	25c
Istorija seno istatymo „ „ „	35c.
Gyvenimas Marijos „ „	25c
Menuo Szwencziausios Marijos Panos	30c.
Sopulej Motynos Diewo „ „	20c.
Kvangelijos be apdarų 75c., o su apdarais	1.25c.
Gywenimaj Szwentuju, ant visų metų kožnos dienos, pirma, antra, treczia ir ketvirta dalis už kožną dalį po „ „ „	75c.
Gyvenimas szv. Benedikto Labro „	10c.
Stebukłai Dievo Szvencz. Sakramente	40c.

Įvairios dvasiszkos knįgos,

Filiotea arba kelias į maldingą gyvenimą	50c.
Pokilis Szventųjų „ „ „	15c.
Iszguldimas metiniu szwencziu labai naudinga kningelė	10c.
Mokslas Rymo katalikų „ „	50c.
Kas yra griekas? „ „	20c.
Nekaltybė „ „	30c.
Vartai dangaus „ „	20c.
Garsas apie bajsybes Diewo sudo	35c.
Raktas į dangų „ „	20c.
Didžioji nedėlia „ „	5c.
Kaip Sumenią nuspakajįti „	20c.
Vadovas į dangų „ „	50c.
Prisigatavojimas ant smerczio „	50c.
Draugija dėl duszių „ „	5c.
Lietuviszkos miszios „ „	10c.
Žine apie gydymą ligų kuno ir duszios, apie Liuterį ir Kalwina	1.00c.

Istoriszkos knįgos svietiszkos įtalpos.

Istorija Lietuvos „ „ „	50c.
Trumpa senovės Lietuvių Istorija	20c.
Aplinkrasztis kun. Petravyczlaus į Vilniaus dźiakonystės kuningus 1870 m. „	10c.
Už ką mes lenkams turime buti dėkingi arba nedėkingi, graži knįgutė kurioje apraszyta visi musų prietikiai su lenkais nů pat kriksztoLietuvos	5c.
Žiponas bei žiponė „ „	50c.
Žirgas ir vaikas „ „	25c.
Vytautas didis Lietuvos kunigaikszti s	40c.
Apie senovės Lietuvos pilis „	20c.
„Auszra" keturių metų puikiûse apdarûse po $1.25 kninga, visas perkant	4.00c.

Knįgos poetiszkos.

Senkaus Jurgis „ „	25c.
Vitoliorauda, puikus poematas isz senovės lietuvių gyvenimo, 2 knįgos	1.25c.
Dûnelaiczio pavasario linksmybės	15c.
Konradas Valenrodas „ „	10c.
Tėvyniszkos giesmės „ „ „ „	5c.
Jûkaunos dainos „ „	5c.
Naujos dainos „ „	10c.
Birutės dainos „ „	10c.
Tėvynainių giesmės „ „	40c
Pirmutinis degtinės varytojas puiki komedija	10c

Apysakos.

Palangos Juze, linksmi skaitymai „	25c.
Kas teisybė tai nemelas puikios apysakėlės isz lietuvių gyvenimo	20c.
Pajudįkime vyrai žemą, puiki apysaka paraszyta patrijotiszkoje dvasėje pagal vengriszką pono A. isz B. autoriaus knįgutės „Kas teisybė tai ne melas	25c.
Žiemos vakaro adynėlė, vokiszkom raidėm	30c.
Muzikėlis „ „ „	15c.
Pasakų kninga „ „	25c.

Moksliszki rankvedžiai ir kitokios knįgos

Lietuviszka Gramatika paraszyta kunįgo Mikolo Miežinio	50c.
Abėcėla „ „	30c.
Elementorius lietuviszkas „	15c.
Kninga dėl iszsimokinimo rokundų	25c.
Kninga dėl iszsimokinimo visasvietinės kalbos	15c.
Apie buwimą Diewo „ „	10c.
Griesznikas priverstas metavotis „	15c.
Pamokslai apie trusą „ „	5c.
Talmudas ir musų žydai „ „ „	10c.
Szkala su kalba „ „	25c.
Prieszauszris „ „	20c.
Kaip įgyti pinįgus ir turtą „	25c.
Girtybė „ „	10c.
Genių dėdė, graži pasakutė kur iszrodyta, kaip labai svietą slogina maskolių valdźia	10c.
Trumpa peržvalga lietuvystės darbų Amerikoje 20c., dėl perkupczių po	10c.
Kalendorius ant 1889 m. 25c. ir ant 1890 m.	25c.
Visoki Abrozėliai su maldelėmis po 5 centus.	

KNINGOS

ŁOCNOS SPAUSTUVĖS.

Budas Senovės Lietuvių Kalnėnų ir Žemaiczių paraszytas Simano Daukanto, gaunamas už	1,00
Istorija Katalikų Bažnyczios, „	1,00.
Europos Istorija su žiamlapiais „	50 ct.
Pasakojimas Antano Tretininko paraszė vysk. Žemaiczių Motiejus Valancziauskas,	25 ct.
Ponas Bartkus, paraszė kun. A. Burba,	20 ct.
Dievaitis, apysaka szios gadynės	1,00 ct.
Apieka Diewo „ „ „ „	$1,00.
Aukso Veržis, labai puiki drama „	20 ct.
Bolesławas arba antra dalis Genowefos	30 ct.
Du pujkus apraszymaj apie nedorybą žydo ir piktą augynimą wajku „ „	$1,00.
Historije gražios Katrukos ir jos wysoki atsy. tykimaj „ „ „ „ „	10 ct.
Historije apie gražę Magelona, duktery karaliaus isz Neapolo ir apie Petra karejwi	40 ct.
Historije isz łajko Francuzkos wajnos Afrikoj „ „ „ „	30 ct.
Istorija Septynių Mokintojų ir Lietuvio Sapnas	50c.
Jurgis Miłosławskis „ „	80 ct.
Juozapas Koniuszewskis arba kankinimas Unijotu po waldže maskolaus ,	50 ct.
Konstytucyje del darbininku „	10 ct.
Namelis pusteliniko paraszytas del pujkiu Lietuwniku „ „ „ „ „	75 ct.
Nedorybes Rymo Ciesoriu, historije isz łajko ponawojimo Nerono „ „ „	80 ct.
Pujkus apraszymaj tikru atsytikimu isz czesu wajnos 1863 metu „ „ „	40 ct.
Prawadnikas angelskos kalbos neabdar. o abdarytas „ „	$1,00 $1,25.
Pujkus apraszymas apie Lietuvą „	$1,00.
Rinalda Rinaldinas „ „ „	$1,50 ct.
Senowes apraszymas apie Duktery Filypo Karejwio „ „ „ „ „	50 ct.
Sumyszymas arba bajme tury dydeles akis Tykra teisybe isz Suwałku gubernijos	15 ct
Szwiesa Diewo „ „ „ „	65 ct.
Titkus Persų Karalius, „ „	25 ct.
Užsystanawik ant to geraj „ „	50 ct.
Witas ir Korynna historije isz łajko persekiojimo Bažnyczios S. per Deoklecijana	95 ct.

ISTORIJA Katalikų Bažnyczios gaunama yra pas Rev. A. Burba Plymouth Luz. Co. Pa. Box 1053, pas Rev. P. Abromaitį Jordan st. Shenandoah, Pa. kasztûja $1oo.

John M. Carr

Patronas (advokatas) provų. Offisai: McAlarney Block, Plymouth, Pa. 15 S. Frankin St., Wilkes-Barre, Pa.

Uždėjęs kromą Pittstone, pardavinėju viską kûmi pigiausiai.

Tam. Paukszty s.

123 N. Main str., Pittston, Pa.

Vyrai! vyrai!

Kurie norite gautie katalogą lietuviszkų knįgų ir parsisiųsdinti sav laikraszczius ir knįgas isz Tilžės, tai raszykite ir pinįgus siųskite pas Motiejų Noveskį, o greicziausiai apturėsite, ne taip kaip kurie yra siuntę pas vokieczius, nů kurių nieko yra negavę daugelis. Norint gautie katalogą, reikia įdėti į gromatą markelę pacztavą už 5 centus.

Jo adresas toks:
Lietuviszkų knįgų prekystė.

Mathias Noveski.
TILŽĖJE-TILSIT
Goldschmiede str. 8 GERMANY.

Nevienas laiszkas atėjo į „Vienybės" redakcįją su užklausymu apie „drukavojamą" masziną. Pakakindami savo tautieczių praszymus „Vienybės" iszleistuvė padarė sutartį su **The Crandall Machine Co.,**

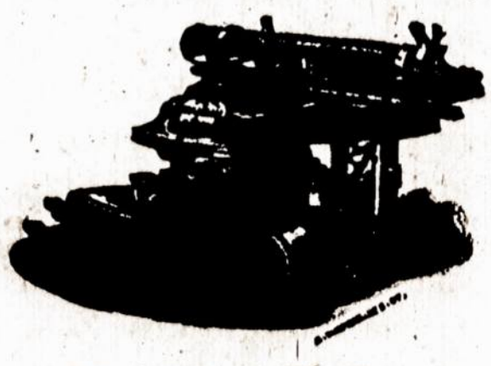

Groton'e, N. Y., U. S. A.

Kuri tai kompanija apsiėmė padaryti dėl savo TYPE-WRITER Cilinderį su lietuviszku alfabetu pagal naują raszliavą. Norintis turėti „drukavojamą" masziną geriausio fasono, kuri kasztûja 50 dolerių, tesikreipia į mųs REDAKCIJĄ, arba į fabriką tų maszinų, kurio adressas:

The CRANDALL MACHINE Co.,
Groton, N. Y., U. S. A.